విశ్వసాహిత్యమాల ప్రచురణ.

విప్లవసందేశము.

అనుసరణ

జగన్మోహన్.

1945

విశ్వసాహిత్యమాల — రాజమంద్రి.

ప్రథమ ముద్రణ—1936.
క్రోపాట్కిన్ జీవితంతో
ద్వితీయ ముద్రణ—1939.
తృతీయ ముద్రణ—1945.

అవంతీ ప్రెస్ - రాజమండ్రి.
500 ప్రతులు.

వెల 8 అణాలు.

క్రొపాట్కిన్ జీవితము

ప్రిన్స్ పీటర్ అలెగ్జివిచ్ క్రొపాట్కిన్ 1842 డిసెంబరు 9 వ తేదీని మాస్కోనగరంలో, "రూరిక్" అనే సుప్రసిద్ధ జమీందారీ కుటుంబంలో జన్మించేడు. ఆరోజుల్లో రష్యాదేశం, నిరంకుశచక్రవర్తి మొదటి నికోలస్ యొక్క దుష్పరిపాలన క్రింద నలిగిపోతూంది.

దేశంలోని భూమి, అడవులు అన్నీకూడా కొద్ది వందలమంది జమీందార్లకు చెంది వుండేవి. అత్యధిక సంఖ్యాకులగు ప్రజలు రైతులుగానూ, దాసులుగానూ, కూలీలుగానూ వుండి, జమీందారుల అత్యాచారాలతో నలిగి నాశనమై పోతూండేవాళ్లు. వాళ్లల్లో దారిద్ర్యము, అజ్ఞానం, రోగాలు వ్యాపించి, ప్రజాజీవితాన్ని గాఢాంధకార మయంగా చేసివైచినాయి. వాళ్లకు యెల్లాంటి పౌరసత్వహక్కులూ లేవు. మూఢ విశ్వాసాల్లో మునిగి మతాధికారుల దోపిడీకి గురియౌతూండేవాళ్లు.

జమీందారీ కుటుంబాల్లోని యువకులు చదువుకొని పెద్ద ఉద్యోగులుగానూ, సైన్యాధికారులుగానూ వచ్చి, నిరంకుశ విధానానికి అవలంబంగావుంటూ, ప్రజలపై తమ దౌర్జన్యాన్ని నిరాటంకంగా కొనసాగించుతూవుండేవారు. అల్లాంటి జమీందారీకుటుంబాల్లో బహు సుప్రసిద్ధమైన దానిలో పుట్టిన క్రొపాట్కిన్‌కు జమీందార్లు చేసే అత్యాచారాలు, దౌష్ట్యములు, దోపిడీ, వాళ్లు గడపే అవినీతికరమైన సోమరిజీవితం, వాళ్ల ఆడంబరం, మొదలైన వాట్లను తెలుసుకోడానికీ; రైతులు, దాసులు, సేవకులు, యింకా బీదప్రజలు భరించే అవమానాలు, దారుణశిక్షలు, దౌర్జన్యములు, అత్యాచారాలు, అమానుషకృత్యాలు, స్వయంగాగమనించడానికిన్నీ వీలు కలిగింది. మానవులలోని యీరెండువర్గాల జీవితవిధానాలూ క్రొపాట్కిన్‌లో గొప్ప జిజ్ఞాసాదృష్టిని కలిగించి, పీడితప్రజా

సామాన్యాన్నికై ప్రాణాల్నికూడా తృణప్రాయాలుగా పరిగణించేటట్లు చేసింది.

చిన్నతనంలోని ఒక్క సంఘటన మాత్రం అతడెప్పుడూ మరిచిపోలేదు. క్రాపాట్కిన్ యెనిమిదేండ్లవాడై యున్నప్పుడు ఒకరోజున అతనితండ్రి కోపోద్దీపితుడై యింట్లోని బానిసలపై మండిపడ నారంభించెను. అతని కోపమంతా "మాకర్" అనే బానిస మీదికి తిరిగింది. "వీణ్ణి నూరుదెబ్బలు కొట్ట" మని చీటి వ్రాసి, మాకర్ చేతికిచ్చి, పోలీసు స్టేషన్‌కు పంపించేడు. ఇదంతా చూస్తూన్న క్రాపాట్కిన్ జరుపుతూన్న విషయాన్ని గ్రహించేడు. అతని మనస్సు లజ్జాభయాలతో నిండిపోయింది. తండ్రి చేసిన పనికి లజ్జ; మాకర్ అమానుషంగా శిక్షింపబడుతూన్నాడని భయం. చేసేదేమీ లేక, కండ్లనీరు గ్రుక్కుకుంటూ, మాకర్ నివసించే చీకటికొట్టులోకి వెళ్ళి, అతని రాకకై నిరీక్షిస్తూ కూర్చున్నాడు. మధ్యాహ్నం తిరిగి పోయేటప్పటికి మాకర్ తిరిగివచ్చి ఆచీకటికొట్టులో ప్రవేశించాడు. అతని రెండుచేతులూరక్తాలు కారుతూ కండలు వ్రేలాడుతూన్నాయి. శరీరమంతా కవికిపోయి వుంది. కళ్లు చింతనిప్పుల్లా వున్నాయి. గడ గడా వణకుతూ గదిలోకి ప్రవేశించడం తడవుగా క్రాపాట్కిన్ అతణ్ణి సమీపించి చెయ్యి పట్టుకొని ముద్దుపెట్టుకో బోయేడు. మాకర్ చెయ్యి విదిలించుకొని రోషంతో "నన్నొదిలి పెటు. ఒంటరిగా కూచుని యేడవడానికైనా అడ్డురాకు. పెద్దవాడవైతే నీతండ్రి చేసిన పని నువ్వూ చేస్తావు." అన్నాడు. క్రాపాట్కిన్ క్రుంగిపోయేడు; "మాకర్: క్షమించు. నే నెప్పుడూ అల్లా ప్రవర్తించను. నాకోసం మాతండ్రిని క్షమించవూ?" అంటూ గద్గదికతో మాకర్ చేతులు ముద్దెట్టు కున్నాడు.

ఈతడు పదిహేనో యేటనే పీటర్స్‌బర్గ్‌లోని యింపీరియల్ కోర్టులో చక్రవర్తి పరివారంలో చేరేడు. ధనవంతులయెడల యేవగింపు యిక్కడే యితడిలో కలిగింది. 1862 లో, కోసక్ రెజిమెంట్లతో

సైబీరియాకు వెళ్ళి భూగోళశాస్త్ర పరిశోధనలు చేసేడు. 1871 లో ఫిన్ లాండ్, స్వీడన్ దేశాల్లోని గ్లేషియల్ — డిపోజిట్లను కనిపెట్టి భూగోళ శాస్త్రానికి వన్నె దెచ్చాడు. 1872 లో స్విట్జర్లాండు వెళ్లేడు.

ఈలోగా రష్యాలో మొదటి నికోలస్ చక్రవర్తి చనిపోయి రెండో అలగ్జాండర్ సింహాసనం యెక్కేడు. దాసత్వపద్ధతి తొలగించాలనే తీవ్రాందోళనకు ఫలితంగా (పెట్టుబడిదారీ విధానం అప్పుడే బయలుదేరి వృద్ధి బొందుతూంది. ఈ దాసత్వ విధానం పెట్టుబడిదారీ సమాజాభివృద్ధికి భంగకరం అవడంచేత పెట్టుబడిదార్లు కూడా దాసత్వ పద్ధతి తొలగించాలనే ఆందోళనకు ప్రోత్సాహం కలిగించేరు.) దాసత్వ పద్ధతి తొలగించబడింది; కొద్ది సంస్కరణలు యివ్వబడినాయి. సంస్కరణలకు వ్యతిరేకంగా జమీందార్లు పెద్దఆందోళన లేవదీయడంతో వాళ్ళ ఒత్తిడికి లొంగిపోయి జారుచక్రవర్తి అధికారాన్నంతనూ ట్రిపోవ్, మువలోఫ్‌ల చేతుల్లో పెట్టేడు. పోలీసుల నిరంకుశ పరిపాలన ప్రారంభించింది. వేలకొలది 'యువతీ యువకు లురి తీయబడ్డారు; లక్షలకొద్దీ మంది సైబీరియాకు ప్రవాసం పంపబడ్డారు. మరెందరో జైళ్ళలో రాతిగోడలమధ్య క్రుంగి పోతూన్నారు. కాని యెంతకీ అణగని మహావిప్లవశక్తితో రష్యా కంపించిపోతూంది. స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాల్ని ప్రబోధించే విప్లవవాఙ్మయం దేశమంతటా మూల మూలలకు వ్యాపించింది. ప్రజల్లో విప్లవచైతన్యం కలిగింది. దీని కంతకీ నాయకుడు "బొరోడిన్." అతనికోసం ప్రభుత్వగూఢచారి దళం రష్యా అంతా గాలించేస్తూంది. "చకాస్కీ" "స్టెప్నియాక్" లిద్దరూ యితని ముఖ్య సహాయులని ప్రభుత్వం అంచనా వేసి, వీళ్లని ముగ్గుర్నీ పట్టుకుంటే విప్లవాగ్నిని ఆర్పివెయ్యగలమని ప్రగల్భాలు సాగించింది. బొరోడిన్ తరచుగా నేతపనివాళ్లలోనే పనిచేస్తూంటా డని అందరూ అనుకునేవాళ్లు. అమాయికులగు కార్మికుల్ని యెందర్నో పట్టుకుని నిర్బంధించి దారుణ హింసల 'పాల్జేసినా, బొరోడిన్ జాడ ప్రభుత్వం పట్టుకోలేకపోయింది.

కాలం గడిచిపోతూంది. 1874 సంవత్సర వసంతకాలంలో ఒకనాటి సాయంకాలం పీటర్స్‌బర్గ్‌లోని "ఇంపీరియల్ జాగ్రాఫికల్ సొసైటీ" భవనంలో పెద్ద సభ జరుగుతూంది. రష్యాలోని శాస్త్రజ్ఞు లంతా అక్కడే వున్నారు. ప్రిన్స్‌క్రొపాట్కిన్ యీసొసైటీ కార్యదర్శి. ఫిన్‌లాండులో భూగర్భపరిశోధన చేసిన ఫలితాల్ని ఆరోజున సభలో ఉపన్యాసం యిస్తాడు. రష్యాలో జల ప్రళయకాల నిర్ణయాన్ని గురించి అనేక నూతన విషయాలీ పరిశోధనవల్ల వెల్లడి అయేయి. ఎక్కడ చూసినా యితని అద్భుతప్రతిభను పొగడేవాళ్లే. గణితశాస్త్రంలో నిధి; భూగర్భశాస్త్రంలో నూతన విషయాల్నే కనిపెట్టేడు; చిత్రకళ, గానం వీటిల్లోకూడా ఈతనికి ప్రవేశం వుంది; కవి; పదేళ్ళప్రాయన్నే నవలలు రచించేడు; వేదాంతశాస్త్రంలో దిగ్దంతి; యిరవైభాషల్లో మంచి పాండిత్యం వుంది; ఏడు భాషల్లో మంచినీళ్ల ప్రాయంగా మాట్లాడతాడు. చిన్నవయసులోనే రష్యాకంతకూ శిరోభూషణం అనిపించుకున్నాడు. సైన్యాల్లో నిర్బంధంగా ప్రవేశించవలసి వచ్చినప్పుడు సైన్యాల్లో చేరి సైబీరియా వెళ్లేడు. అక్కడ యెన్నో సంస్కరణలు ప్రవేశపెట్టాడు. ప్రభుత్వ విధానంలోనూ సైన్యాల్లోనూ సంస్కరణలు ప్రవేశపెట్టడంవల్ల లాభం లేదని గ్రహించేడు. కష్టనిష్ఠురాల కోర్చి పర్వతాలమీదుగా నదులమీదుగా దీర్ఘప్రయాణాలు చేసి చేసి అనేక నూతనవిషయాల్ని పరిశోధించేడు. ఆసియాఖండాన్ని గురించీ, దాని భూగోళాన్ని గురించీ అంతవరకూ వున్న అభిప్రాయాన్ని తుడిచిపెట్టే నూతన విషయాల్ని బైటపెట్టి "హంబోల్టు" వగైరాల సిద్ధాంతాలు తప్పని ఋజువుపరచేడు.

ఇన్ని అద్భుత కార్యాల్ని పిన్నవయస్సులోనే నిర్వహించిన క్రొపాట్కిన్, ఆనాటి సాయంకాలపు సభలో ఉపన్యసించి సభ్యుల మెప్పుల నందుకున్నాడు. రష్యన్ భూగర్భశాస్త్రవేత్తల్లో అగ్రగణ్యు డగు "బార్బట్ డీ మార్నే" యీతని అద్భుత ప్రతిభను కొనియాడుతూ దీర్ఘోపన్యాసం యిచ్చేడు. భౌతిక భూగోళ శాఖలకు క్రొపాట్కిన్

అధ్యక్షుడుగా యెన్నుకోబడిన తర్వాత నాటి సభ ముగిసింది.

క్రొపాట్కిన్ బండిమీద బయలుదేరి యింటికి పోతూన్నాడు. కొంతదూరం పోయేటప్పటికింకో బండి మహావేగంగా యెదురొస్తూంది. దాంట్లోంచి హఠాత్తుగా నేతపని వాడొకడు తల పైకిపెట్టి ప్రేమపూర్వకంగా కామ్రేడ్ బోరోడిన్! అని పిలిచేడు. ప్రిన్స్ క్రొపాట్కిన్ కాదు కామ్రేడ్ బోరోడిన్ బండి ఆపించేడు. నేతపనివాడి బండి ఆగి అతడూ దిగివచ్చేడు. వాడి వెనకనే ఒక గూఢచారి దిగివస్తూనే—

"మిస్టర్ బోరోడిన్, ప్రిన్స్ క్రొపాట్కిన్, నిన్ను అరెస్టు చేస్తున్నాను."

అన్నాడు. చుట్టుప్రక్కలనుంచి పోలీసు పటాలం, నేలయీనినట్లు వచ్చి పడింది. ప్రతిఘటించడం వ్యర్థమని తెలుసుకుని బోరోడిన్ లొంగిపోయేడు. అతన్ని బండిమీద యెక్కించి గూఢచారీ, విశ్వాసఘాతకుడూ మరోబండిమీద పోయేరు.

విచారణ చేయకుండానే క్రొపాట్కిన్‌ను జైలుకు పంపేరు. ఘోరహింసలకు పేరుపడిన "పీటర్ అండ్ పాల్" దుర్గంలోనే అతణ్ణి వుంచేరు. రష్యాలోని దేశభక్తులు, స్వార్థత్యాగులు, స్వాతంత్ర్యోపాసకులు, మానవోత్తములు.—వీళ్లందరి నిర్బంధ జీవితాలచరిత్రే యీ జైలుచరిత్ర. ఈ జైలులోని రాతికొట్లలో బడి ఎందరో దేశభక్తులు రాజకీయ దురంధరులు తమ ఉజ్జ్వల జీవితాల్ని చాలించేరు; మరెందరో పిచ్చివాళ్లయిపోయేరు; చాలామంది భయంకర వ్యాధిపీడితులై, కృశించి మరణించేరు. మహామేధావులూ, ఉత్తమమానవులూ, తోటిమానవుల కష్టాల్ని తొలగించ పూనుకొన్న విశాలహృదయులూ అని తెలిసి కూడా తమ వర్గంయొక్క లాభాలకై వాళ్లందర్నీ బలి చేయడానికి యీ ప్రభుత్వాలు వెనుకంజ వేయవు!

రెండు సంవత్సరాలు గడచినా క్రొపాట్కిన్‌ను విచారణచేసే రోజు రాలేదు. విచారణ చేయడానికి నేరమేదైనా వుంటేనా? ఈరెండు

సంవత్సరాలూ క్రొపాట్కిన్ మనుష్యస్వరమే వినలేదు. పక్కకొట్లలో వున్న నిర్బంధితులతో కొన్ని సంకేతాలేర్పరచుకుని ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు నడుపుతూండేవాడు. శరీర పరిశ్రమకై రన కొట్టులోనే యిటూ అటూ వెయ్యిసార్లు పచారు చేసే వాడుట: కూర్చొనే ముక్కాలిపీటతో డ్రిల్లు చేస్తూండేవాడు. ఇతని అన్నగారు ప్రిన్స్ అలెగ్జాండర్ యొక్క భగీరథ ప్రయత్నాలవల్ల వ్రాత పరికరాలు లభించేయి. వాటి సహాయం వల్లనే "హిమయుగాన్ని" గూర్చి తన అమూల్య సిద్ధాంతాల్ని పూర్తిచేసి లోకానికిచ్చేడు. క్రొపాట్కిన్ సంగీత ప్రియుడే. కాని పాడుకోడానికి అనుమతి దొరకలేదు. క్రమంగా పాటల్లో అభిలాషే తగ్గిపోయి, తన స్వరమే ఎట్లా వుంటుందో మరచిపోయేడు. తర్వాత లోకానికి అతడి పాట వినబడనే లేదు!

మూడోయేట జైల్లో అతడికి రోగం వచ్చింది. అతణ్ణి మిలిటరీ జైలు హాస్పిటల్‌కు తీసుకుపోయేరు. కొంత స్వస్థత కలిగిన తర్వాత జైలుచుట్టూవున్న పువ్వుల తోటలో తిరగడానికి బ్రహ్మాండంమీద అనుజ్ఞ యిచ్చింది ప్రభుత్వం. ఆ సమయంలో కూడా అతనిచుట్టూ సాయుధులై పోలీసులు పహరా యిస్తూనే వుండాలి.

ఎల్లాగైనా తప్పించుకు పారిపోవాలని క్రొపాట్కిన్ ప్రయత్నాలు సాగించేడు. అతడో వుపాయాన్నూహించి స్నేహితునికి తెలియపరచేడు. ఒకరోజు సాయంకాలం పువ్వుల తోటలోకి షికారుగా వచ్చి క్రొపాట్కిన్ గేటు సమీపంలో యిటూ అటూ పచారు చేస్తున్నాడు. కట్టెలు తెస్తూన్న కూలీల్ని లోపలికి రానివ్వడానికి గేటు తెరిచేవుంచేరు. ఇంతలోకే ఓ "బాటసారి" వచ్చి వార్డరును పిలిచి, యేదో బాతాకానీ కొడుతూన్నాడు. చల్లటిగాలి సాయంత్రపు ఎండలో వింత సుఖాన్నిస్తూ వీచుతూంది. చేరువనే యెక్కడనుంచో ఫిడేలు పాట వినిపిస్తూంది. ఆ సాయంకాల ప్రశాంతత నీధ్వని తప్ప వేరేదీ భంగపరచడం లేదు. తానూ సంసిద్ధుడుగా వున్నట్లు తెలియజేయడానికిలాగుంది, క్రొపాట్కిన్

తన టోపీని తీసి చేతుల్లో పట్టుకుని పచారు చేస్తూన్నాడు. ఫిడేలుమీది పాటకూడా అంతకంతకు దురిత గతిలో పోతూ పరుగెత్తమని వేగిర పెడుతూందా అనిపిస్తూంది. ఈతరుణంలోనే మెరుపులా ఒక అశ్వ శకటం ఆ దారిని రావడం ఒక్క పురుకున క్రొపాట్కిన్ దానిలో దూకడం తెప్పపాటులో జరిగినాయి. శకటం రాజవీధుల్లో పోయి ఒక పెద్ద హోటల్ ముందర ఆగింది. క్రొపాట్కిన్ హోటల్లో విందార గిస్తూంటే పోలీసులు పీటర్స్‌బర్గ్‌లోని రహస్యప్రదేశాలూ, సందుగొందులూ అన్నిటినీ గాలించేసేరు. కృత్రిమ "ప్యాస్‌పోర్టు" సహాయంతో క్రొపాట్కిన్ ఫిన్‌లాండ్‌కు తప్పించుకు పోయేడు. అక్కడనుంచి స్వీడన్‌కూ, తర్వాత యింగ్లాండుకూ పోయేడు. ఇల్లాంటి సాహసాలు ఆరోజుల్లో రష్యన్ విప్లవకారులు తరుచు చేస్తూనే వుండేవాళ్లు.

1849 సంవత్సరంలో ఫ్రాన్స్‌లోని "లియాన్స్" నగరం చుట్టు ప్రక్కల పారిశ్రామిక కేంద్రాల్లో అనార్కిస్టులు ప్రచారం ప్రారంభించేరు. దానితో క్రొపాట్కిన్‌కు సంబంధం వుందని కొందరి అనుమానం.

1881 లో స్విట్జర్లాండు "లా—రివోల్టీ" అనే పత్రికను క్రొపాట్కిన్ నడిపేడు. ఆరోజుల్లో గడియారాల పరిశ్రమలో మాంద్యం వల్ల ప్రజలు చాలా బాధలు పడ్డారు; కార్మికుల్లో చైతన్యం కలిగించడానికి క్రొపాట్కిన్ బ్రహ్మాండమైన ప్రచారం సాగించేడు. ఎంతో యత్నించి రష్యాప్రభుత్వం క్రొపాట్కిన్‌ను స్విట్జర్లాండునుంచి తరిమివేయించ గలిగింది. అసలు లోకంలోనుంచే తొలగించాలని అనుకుంది. కాని ప్రపంచవిఖ్యాతుడైన యీతనికొరకు ఆందోళన జరుగుతుందని భయపడి వూరుకొంది.

1882 లో లియాన్స్ నగరందగ్గర "మాంటె స్యూ—లెస్" గను ల్లోని కార్మికులు తిరుగుబాట్లు లేవదీసేరు. వాటిల్లో బాంబులుకూడా వుప యోగించబడినాయి. ఇవన్నీ రష్యాప్రభుత్వపు యేజంట్లే ప్రేరేపించేరని పదంతులున్నాయి. సమ్మెల్ని చెడగొట్టడానికీ కార్మికులు దౌర్జన్యం

చేస్తున్నారనడానికీ ప్రభుత్వపు యేజంట్లే సమ్మెల్లో కొందరు దుండగీళ్లను ప్రేరేపించి అల్లర్లు చేయించడం, శాంతిరక్షణ పేరుచెప్పి కార్మికుల్ని కాల్చడం, ఘోరశిక్షలు విధించడం మనకూ మామూలే అయిందిప్పుడు. వెంటనే ఫ్రెంచిప్రభుత్వం అరవై ఆరుగురిని యెరస్టు చేసి కేసులు పెట్టింది. వీళ్లందరూ "అనార్కిస్టు సంఘం" గా వున్నారని వీరిమీది నేరం. ఆ సమయంలో క్రొపాట్కిన్ లండన్‌లో వున్నాడు. తర్వాత కొద్దిదినాలకే అతడు ఫ్రాంసుదేశానికి వెళ్ళినప్పుడు ఫ్రెంచి ప్రభుత్వం అతన్ని యెరస్టుచేసి విచారణసల్పి 5 సంవత్సరాల శిక్ష విధించింది. క్రొపాట్కిన్ తన కేసును తానే "డిఫెండు" చేసుకున్నాడు. రష్యాప్రభుత్వం యిక్కడే తన తెలివితక్కువను బయట బెట్టుకుంది. ఈ కేసులో పనిచేసి క్రొపాట్కిన్‌ను శిక్షించడానికి తోడ్పడిన వాళ్లందరికీ రష్యాప్రభుత్వం పెద్ద బహుమ్మానాలూ, బిరుదులూ యిచ్చింది. దానితో యూరోపులో అంతటా సంచలనం బయలుదేరింది. రష్యాప్రభుత్వానికి తృప్తి కలిగించడానికి క్రొపాట్కిన్‌ను జైలులో వుంచడం న్యాయమా ? పార్లమెంటులో ప్రశ్నలవర్షం కురిపించేరు సభ్యులు. చిట్టచివరికి "కొన్ని రాజకీయ కారణాలవల్ల క్రొపాట్కిన్‌ను వదలడానికి వీల్లేద"ని ప్రభుత్వం జవాబిచ్చింది. ప్రజల్లో ఆందోళన పెచ్చుపెరిగింది. ఆఖరుకు క్రొపాట్కిన్ 1886 లో వదిలివేయబడ్డాడు. అప్పటికి అతడి శిక్ష మూడేళ్లు గడిచింది. ఈతని విడుదల కారణంగా మాస్కోలోని ఫ్రెంచి రాయబారిని రష్యన్ ప్రభుత్వం అగౌరవపరచడంవల్ల అతడు రాజీనామాయిచ్చి స్వదేశానికి వచ్చేసేడు.

జైలులోకూడా క్రొపాట్కిన్ కాలం వృధాచేయక వ్యవసాయ శాస్త్రపరిశోధనలు సాగించేడు. ఆకృషిఫలితమే "Fields, Factories and workshops" అనే గ్రంథము. అతని పరిశోధనలు వ్యవసాయ శాస్త్రంలో విప్లవాన్ని తెచ్చేయనడంలో సందేహం లేదు.

విడుదల పొందినతర్వాత క్రొపాట్కిన్ యింగ్లాండుకు తిరిగి వెళ్ళి, 1917 వరకు అక్కడే వుండిపోయేడు. 1887 లో "రష్యన్

ఫ్రెంచి జైళ్లలో" అనే గ్రంథాన్ని రచించేడు. అది ముద్రణలోవుండగా ఒకనాటిరాత్రి హఠాత్తుగా ఆపబ్లిషింగ్ కంపెనీ, పుస్తకాల ప్రతులూ, అన్నీ మాయమై పోయేయి. ఆపని చేయించినదెవరో ప్రపంచానికి వెల్లడి అయింది. కాని ఎవరు ఏం చేయగలరు?

ఇతడు ఫస్టు యింటర్ నేషనల్ లో సభ్యుడు. 1917 లో బోల్షివిక్ విప్లవం విజయవంతం అయినతర్వాత రష్యాకు పోయేడు. కాని ఆప్రభుత్వంలోని "అధికార కేంద్రీకరణ సిద్ధాంతం" ఇతనికియిష్టం లేకపోవడంచేత రాజకీయాల్లో పాల్గోక తన జీవితశేషాన్నంతా యేకాంత వాసంలో గడిపి 1921 ఫిబ్రవరి 8 వ తేదీన మరణించేడు.

"అనార్కిజమ్" కు యితడే మూలపురుషుడు. అంతర్జాతీయ సంబంధాలులేని సామాజిక వ్యవస్థని స్థాపించాలనీ; విద్యాలయాలు, ఆరోగ్య సంస్థలూ, అవసరంలేవనీ, ఆధునిక రహదారీ మార్గాలుతీసేసి అధికారకేంద్రీకరణానికి అవకాశం లేకుండా చేయాలనీ; విదేశ వ్యాపారాలు చేయకూడదనీ; విద్యుచ్ఛక్తి అనవసరమనీ; కడకు వ్యవసాయంలో నైనా యంత్రసాధనా లుపయోగించకుండా వుండాలనీ; అనార్కిస్టుల ముఖ్యసిద్ధాంతాలు. ఇవన్నీ వుంటే "స్టేటు కాపిటాలిజమ్" అవుతుందే గాని "సోషలిజమ్" కాదని అనార్కిస్టుల వాదన. ప్రస్తుతపెట్టుబడిదారీ రాజ్యాంగాన్ని వెంటనే నాశనంచేసి ఒక్కసారిగా రాజ్యాంగ యంత్ర రహితమైన మానవ సమూహాన్ని యేర్పాటుచేయాలని వాళ్ల ఆశయం. ఈవిషయంలోనే అనార్కిస్టులంపూ — కమ్యూనిస్టులకూ మార్పు — వడమపలు.

రాజకీయ సిద్ధాంతాల విషయం అట్లావుంచి మానవజాతినంతనూ విజ్ఞానపూరిత మొనర్చాలనీ, స్వతంత్రమైనదిగా చేయాలనీ, యీరెండు ముఖ్యోద్దేశముల కొరకూ తన యావజ్జీవితాన్నీ ధారవోసిన యీమహాశయుడు చిరస్మరణీయుడే. వాటిని సఫలమొనరించే బాధ్యత ముందు తారిమీద పెట్టి అతడు మరణించేడు. ఈఆదర్శాలను పొందడానికి మానవసంఘాన్ని ముందుకు గొనిపోవలసిన బాధ్యత యువకులదే.

విప్లవ సందేశం

సోదరులారా! నేను చెప్పబోయేది యువకులకు మాత్రమే. ఈ రచనయొక్క సంపూర్ణమైన అర్థాన్ని యువకులు మాత్రమే గ్రహించ గలుగుతారు. శరీరమందేగాక మానసికంగాకూడా వృద్ధాప్యాన్ని పొందిన వాళ్లు శ్రమపడక యీకరపత్రాన్ని క్రింద వుంచివేయండి.

మీరు జీవితంలోని ముఖ్యమైన సంధిదశలో వున్నారు. ఒకరు ప్రకృతి శాస్త్రీలు, యింకొకరు తత్త్వశాస్త్రీలు, మరొకరు వైద్య శాస్త్రం, యింకొకరు తర్కశాస్త్రం, అదీ యిదీ యేమిటి, అందరూ త లోక విజ్ఞానశాఖయందూ పుత్తీర్ణులై, మానవసంఘంయొక్క క్షేమాభి వృద్ధులకై పాటుబడుతూ మీశక్తియుక్తుల నన్నిటినీ లోకకల్యాణానికై ధారపోయాలనీ కూడ తలుస్తూ వుంటారు. కేవలమూ ధనార్జనా, కుక్షిం భరత్వం, యివే మానవజీవితానికి ఆదర్శాలనీ, సంకుచితమైన వ్యక్తి సుఖమే పరమార్థమనీ తలచే పశుప్రాయులకు నేను చెప్పేదేమీవుండదు. జీవితరంగంలో ప్రవేశింపబోతూవున్న యీయౌవ్వనావస్థలోమీయాశయా లున్నతాలు: మీజీవితం ఆశా పూరితం: మీకు యుక్తాయుక్త వివేక జ్ఞానంతో పనిచేయగల వయస్సు వచ్చింది. మీరు త్వరలోనే జీవిత రంగంలో ప్రవేశించబోతూన్నారు. అనేక క్లిష్టసమస్యలు మిమ్మల్ని ఎదుర్కొంటాయి. వాటిని మీరు యెల్లాగ విడదీయ గలుగుతాలో చూడాలిసివుంది.

మానవసంఘాన్ని ప్రస్తుతం యెదుర్కొంటూన్న సమస్యల్ని అందులోనూ ముఖ్యంగా ఆర్థిక, సాంఘిక, రాజకీయసమస్యల్ని పరిష్క రించి మానవసంఘాన్ని ఒకే ఒక విశ్వమానవ సంఘంగా విజ్ఞమైన స్వాతంత్ర్యం, సమానత్వం వీటిపై ఆధారపడియున్న దాన్నిగాచెయ్యా లంటే దానికి తగిన ధైర్యాన్ని మీరు వహించాలి.

ప్రస్తుతం మీకు యివ్వబడుతూన్నది విద్యగాదు. ఇది సామ్రాజ్య వాదప్రభుత్వ ప్రచారమే అని చెప్పాలి, ఈవిద్య మానవుల్లో సంకుచితత్వాన్నీ మోసాన్నీ, దోపిడీ మొదలైన దుర్గుణాల్నీ ప్రేరేపించేదిగానే వుంది. మన బాహ్యప్రవర్తనకీ, హృదయ ప్రబోధాలకీ సామరస్యాన్ని కుదర్చడానికి వీల్లేకుండా వుంది. విశాలభావాలుండి మానవసేవ చేదామనుకొనేవాళ్ళకి యీసంఘంలో తావు లేకుండా వుంది. ఇన్నిమాటలెందుకు ? ప్రస్తుతానికి వద్దాం.

ఓ యువకుడా ! నీవు చదువుతూన్నది వైద్యశాస్త్రమా ? బాగుంది. వైద్యవృత్తివల్ల అనేకమందికి సేవ చేయవచ్చు. బీదలకి వుచితంగా వైద్యసహాయం చేయడానికి వీలుంటుంది. కేవలమూ ధనాకర్షణ మాత్రమేకాక మానవసేవ చేయడం కూడా నీకార్యక్రమంలో వుంది. భేష్! యువకుడా ! నీహృదయంలో దయకు స్థానం వుంది. నీవే నిజమైన యువకుడవు. కాని నీఆశలూ, ఆశయాలూ, యదార్ధజీవితంలో యెంతవరకూ నెరవేరుతాయో చూడాలి.

నీచదువు పూర్తి అయింది. డాక్టరుపరీక్షలో వుత్తీర్ణుడ వైనావు. ప్రాక్టీసు ప్రారంభించేవు. ఈసంఘాన్ని యెట్లాంటి పీడాకరమైన భ్రమలు ఆవరించి వున్నాయో అనుభవంవల్ల నువ్వు తెల్సుకోగలుగుతావు.

ఒకరోజున బీదవాడొకడు నీదగ్గరికి వస్తాడు. అతనిభార్య చాలా బాధపడుతూందనీ, ఒకసారి వచ్చి చూసి పొమ్మనీ నిన్ను కోరుతాడు. దయ యనేది నీలో యింకా యింకిపోకుండడంచేత వానికోరికకు అంగీకరించి వెంబడిస్తావు. పట్టణపు చివరికి పోయి పోయి పేదజనులుండే సందు గొందుల బడి పోతూంటావు. వీధులు చాలా యిరుకుగానూ, మురికిగానూ, దుర్గంధపూరితాలుగానూ వుండడంచేత మనుష్యులెట్లా యిక్కడ నివసిస్తున్నారా ? అని ఆశ్చర్యపడతావు. చివరికి నీ వొక గుడిసెలో ప్రవేశించి మధ్య వయస్సులో నున్న స్త్రీ నొకతెను చూస్తావు. ఆమె చాలా కృశించివుంటుంది. ఒంటిమీది వాలిచాలని చింకిపీలికలు

తప్ప మరేవీ వుండవు. ఇంటిలో వెలుతురుండదు. నేలంతా చెమ్మగా వుండి దుమ్ము కొట్లాడుతూ వుంటుంది. ఒకప్రక్క శల్యమాత్రావశిష్టులైన ముగ్గురు పిల్లలు మురికిశరీరాలతో అటు నిటుబడి నిద్రబోతూంటారు. పాపం! ఆకలికి యేడ్చి యేడ్చి నిద్రబోయి వున్నారుకాబోలు! నిన్న గౌనిపోయిన యాతడే గృహయజమాని. అతడొక మిల్లులో కూలీగా పనిచేసేవాడు; కాని ఆరునెలల క్రిందటే అవసరంలేక కాబోలు మిల్లుయజమాను లాతనిని పనిలోనుండి తొలగించేరు. అప్పటినుంచీ యెన్ని ప్రయత్నాలు చేసినా అతనికి పనే దొరకలేదు. భార్య నాలుగు నెలలదాకా సంపన్నుల యిళ్లల్లో చాకిరీ చేసి సంపాదించి తెచ్చే జీత డబ్బులే ఆ కటిక దరిద్ర కుటుంబానికి ఆధారం! ప్రొద్దుగూకులూ, రెక్కలు ముక్కలయేటట్లు పనిచేయడంవల్లా, సరియైన ఆహారం లేక పోవడంవల్లా, ఆమె అనారోగ్యపీడితురాలై వుండికూడా విధిలేక పనికి బోతూండేది.

క్రమంగా రోగం యెక్కువై ఆమె మంచం పట్టింది. కాదు, కాదు. మంచం యెక్కడుంటుంది, యిల్లాంటి దరిద్రులకి? చాప బట్టిందనడమే యిల్లాంటివాళ్ల విషయంలో సమంజసం. ఇక్కడికి నాలుగు రోజులనుంచి కాబోలు ఆకుటుంబమంతా పస్తు; తిసడానికి తిండి లేదు. చేయడానికి పని దొరకదు. అల్లాంటి స్థితిలో మందు లెక్కడనుంచి వస్తాయి. పోనీ, యిరుగు పొరుగువాళ్లేమైనా సహాయం చేస్తారేమో యనుకొన్నా, వాళ్లంతకన్నా నిస్సహాయస్థితిలో వున్నారు. ఎక్కడ చూచినా వెల వెలబోయే ముఖాలతో, యెముకల పోగులైన చిన్న పిల్లలూ, దుర్వాసనా, చీకటీ, చెమ్మా, ఆకలీ, నిరుద్యోగమూ దారిద్ర్యం తాండవిస్తూన్నాయి. అయ్యో! యెల్లాంటి దురవస్థ.

నీముఖంలో యేమాత్రమైనా సౌజన్యం కన్పిస్తే పాపం [illegible] యికులు తమ కష్టసుఖాల్ని నీదగ్గిర వెళ్లబోసుకుంటారు. [illegible] .వీచేమి సలహా యిస్తావు, పరిశుభ్రంగా గాలీ, వెలుతురూ వున్నచోట్లల్లో

వుండాలనీ, పుష్టికరమైన ఆహారం తీసుకోవాలనీ, విశ్రాంతి పొందాలనీ, ఇంకా యిల్లాంటివే కొన్నిటిని వాళ్ళకి చెపుతావు. అంతే కాదూ! కాని యిల్లా చెప్పడం వాళ్ళ నవమానపరచడం కాదా? అల్లా చేసుకోడానికి యేమాత్రం అవకాశం వున్నా వాళ్లు నీ సలహాకోసం యిన్నాళ్లు యెందుకు కనిపెట్టుకొని కూచుంటారు?

ఇంటికెళ్ళంతర్వాత కొన్ని రోజులవరకూ యీదృశ్యమే నీకళ్ళ ముందర ప్రత్యక్షమవుతూ నీకు బాధ కలిగిస్తూంటుంది. ఈజనం అంతా యిల్లా బాధపడుతూ వుండడానికి కారణం యే దేవునిమీదో కర్మమీదో పారేసి రెండు తిట్టుకుని వూరుకుంటావు.

నీవు యిల్లాంటి దృశ్యాల కలవాటుపడి అంతరాత్మను చంపుకొని వూరుకోవాలనుకుంటావు. కాని నీలోని విమర్శనాశక్తి నీకు తెలియకుండానే విజృంభించి నీకు మాటి మాటికీ వీటిని జ్ఞాపకం చేస్తూంటుంది.

రోజులు గడిచిపోతూంటాయి. మరో రోజున ఒకధనవంతుని యింట్లో ఒక రోగిని చూడడానికి ఆహ్వానించబడి, మోటారుమీదపోయి చూస్తావు. రోగి యీసందర్భంలో కూడా స్త్రీయే. మిక్కిలీబలిసి కదలడానికి కూడా శక్తిలేక ఆయాసపడుతూంటుంది. వసంటే యేమిటో యెరక్క విందులూ, వినోదాలూ, భోగాలూ, పశువులాంటి భర్తతో కాపురం, అంతే ఆమె జీవితంలో నిత్య దినచర్య. ఆమెకి నువ్వు చెప్పేదేమిటి? తేలికైన ఆహారం తీసికొంటూండాలనీ, యింద్రియలోలత్వం తగ్గించుకోవాలనీ కొంచెంగా శరీరపరిశ్రమ చేస్తూండాలనీయిల్లాంటి నియమాలే కాదా?

ఇవే కాదా నీవు చెప్పేది? బాగుంది. ఇప్పుడు నీకు సంఘంలోని పరిస్థితులు కొంచెపరటిగా స్పష్టం అయివుంటాయి. మానవసంఘంలో యెల్లాంటి మూర్ఖపు కట్టుబాట్లు పాతుకుపోయి పీడిస్తూన్నాయో వాటిని తొలగించవలసిన అవసరం యెంత తీవ్రంగా వుందో యిప్పుడు నీకు తెలుస్తుంది.

ఒకతె, తన జీవితకాల మంతట్లోనూ విశ్రాంతీ, సుఖమూ యెరక్క, కడుపునిండా తిండికూడా దొరక్క, నిత్యయాతనతో చని పోతూంది. ఇంకొకతె జీవితకాల మంతట్లోనూ పనంటే యేమిటో యెరక్క సోమరిపోతై పీడితురాలై వుంటూంది.

మనలో చాలామంది యెల్లాంటి దారుణ విషయాలనైనా చూసీ చూడనట్లుగా వుంటూ కాలం గడుపుకు పోతూంటారు. నీవు కూడా అల్లాంటి దౌర్భాగ్యుల్లోనే చేరుతావా ? శరీరంలోని రక్తాన్ని వుడుకెత్తించే యేభీభత్స దృశ్యాలనైనా పైశాచికకార్యాలనైనా చూస్తూ నిట్టూర్పు విడుస్తూ "యిల్లాంటి వెన్నో చూసే" మని సరిపుచ్చుకుంటూంటారు కొందరు. త్రాగో లేకపోతే వాళ్లవినోదాల్లో యీ దారుణదృశ్యాల్ని ముంచేసో కాలం పుచ్చుతూంటారు మరికొంతమంది. కొంతకాలం గడిచేటప్పటికి సంఘంలోని యిల్లాంటి విరుద్ధదృశ్యాలకి మనం అలవాటు పడిపోతూంటాం. నీలోని పశుత్వం జయించి, స్వార్థం విజృంభించింది; విలాసాలతో కాలం గడిపేవాళ్లతోనే తిరుగుతూ అట్టి జీవితాన్నే గడప డానికి కావలసిన సాధన సామగ్రిని సమకూర్చటానికే నీ కాలమంతా వినియోగిస్తూంటావు. కాని యిల్లాంటి దరిద్రుల్ని చూడడమే కాదు సరిగదా అల్లాంటవాళ్లు వున్నారని తలచడానికి కూడా ప్రయత్నించవు. కాని ఓ యువకుడా! నీయందే మానవత్వమున్నట్లయితే నీ వుద్దేశ్యాల నన్నిటినీ క్రియారూపంలో పెట్టగల వైఖరివైతే నీలో పశుత్వంచేత మానవత్వం పూర్తిగా అణగద్రొక్కబడకుండా యింకా మిగిలి వున్నట్ల యితే యింకోలా ప్రవర్తిస్తావు:

ఒకరోజున నీవు "అబ్బే! యిది చాలా అన్యాయం. ఘోరాతి ఘోరం. ఈపద్ధతిని కొనసాగనీయకూడదు. రోగాల్ని కుదర్చడమే మానవసేవ కావాలి. ఇది చాలదు. వైద్యవృత్తిని పుచ్చుకుని మొట్టమొదట పోనీ; మానవసేవను ప్రారంభించడం యిల్లా కాదు. మరెల్లాగ?.... ఆఁ తెలిసింది! ఇల్లా అయితే! మంచి గాలీ, వెలుతురూగల యిల్లూ: పరి

శుభ్రమై పుష్టికరమైన ఆహారమూ, తక్కువ శ్రమనిచ్చే పనీ; మానవావసరా లివే కదా. ఇవి అందరికీ లభ్యమయేటట్లుగా సంఘాన్ని మార్చాలి. ఇల్లాకాకపోతే వైద్యుని వృత్తంతా మాయ, గారడీ, మోసం, కానీ...." అని తలుస్తూ యింటికి పోతావు.

ఆరోజే సోషలిజం అంటే యేమిటో నీవు తెలుసుకోగలుగుతావు. అప్పుడే ఆ విధానాన్ని గూర్చి పూర్తిగా తెలుసుకొనగోరుతావు. పరోపకారం, మానవసేవ అనేవి నీ యభిప్రాయంలో వ్యర్థ ప్రలాపాలూ, పుస్తకాల్లో వుండదగినవీ మాత్రమే కాకపోతే; ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞుల సిద్ధాంతాల్ని సాంఘిక కట్టుబాట్లకి జతపరిచి పరిశీలనాదృష్టితో చదివినట్లయితే నాడే నీవు మాలో ఒకడవై పోతావు. మాలాగే తీవ్రంగా పనిచేస్తూ కుళ్ళిపోయిన యీ సంఘంయొక్క కట్టుబాట్లన్నిటినీ నిర్మూలించడానికై సాంఘికవిప్లవాల్ని లేవదీయడానికి యత్నిస్తావు.

అదేమిటి? నీకు మళ్ళీ మరొకసందేహం రోచిందా? "ఏమో ఇల్లాంటి కార్యాలు చాలా చేయవచ్చు. కాని నాముట్టుకు నేను శరీరశాస్త్రంలోనో రోగవిధాన శాస్త్రంలోనో రసాయన శాస్త్రంలోనో కృషి చేసుకుంటాను. దానివల్ల ప్రస్తుతం కాకపోయినా ముందుసంతతి వాళ్ళకైనా చాలా ఘనమైన శాస్త్రీయ విషయాల్ని తెలుపగలుగుతాను. ఇంతకంటె సంఘసేవ వేరేముంది?" అనేనా?

ఓహ్! ఇదా నీ ఆశ? మొట్టమొదట్లో శాస్త్రపఠనంవల్ల నీవు కోరేదేమిటో చూద్దాం. ఆ విజ్ఞానోపార్జనంవల్ల కలిగే ఆనందం. సంతృప్తీ,— అంతేనా? సందేహం లేదు. ప్రకృతి రహస్యాల్ని పరిశీలించడంలోనూ, వాటిని ఛేదించడంలోనూ నీ బుద్ధిచాతుర్యం ప్రయోగించడంవల్ల నీ కత్యధికానందం కలుగుతుందన్నమాట నిజమేకావచ్చు. అంతే అయితే తన ఆత్మానందంకోసం శాస్త్రీయపప్పులలో మునిగి తేలుతూన్న శాస్త్రజ్ఞుడికీ, కల్లు త్రాగడంచేత కలిగే తాత్కాలికానందంచేత మైమరచి చెట్టుక్రింద పడివున్న త్రాగుబోతుకీ భేదం యెందులోవుంది?

ఎటొచ్చీ శాస్త్రజ్ఞుడికి యే రవ్వా, పట్టూ వుండదు: త్రాగుబోతుకంటె కొంచెం తెలివైనవాడు. యెంచేతంటే, అతనికంటే యెక్కువ ఆనందాన్ని, చాలాసేపటివరకూ వుండేదాన్ని యేరుకున్నాడు. అంతే గాదా మరి? ఇద్దరికీకూడా తాత్కాలిక సంతృప్తి, స్వసుఖం, ఆనందం, ప్రపంచంలో యితరులింకా వున్నారనే విషయం మరువగల్గడం,—యివే కాదా కావలసినవి ?

కాని,—ఓ యువకుడా! నీకిట్టి నీచమైన స్వార్థజీవితాన్ని గడపడానికి యిష్టంలేదు కాదా ? పైపెచ్చు శాస్త్ర చర్చల్లో కాలం గడుపుటకు కోరుతూన్నది,కోటిమానవులసేవకేకాదా? మానవాభ్యుదయమునకేగాదా? ఇట్టి విశాలాభిప్రాయాలతోటేగాదా, నీవు శాస్త్రపఠనంలోనూ శాస్త్రీయ చర్చల్లోనూ మునిగి తేలుతూన్నది!

ఎంత దూరదృష్టి! ఎంత విశాలాభిప్రాయాలు! కాని ఒక్కటే సందేహం. మొదట్లో ప్రారంభించేటప్పుడు మన వాళ్ళల్లో యిల్లా అనుకోనివాడొక్కడేనా వున్నాడా ? తర్వాత, యదార్థ జీవితంలో వాళ్ళ వూహాలెంతవరకూ సఫలమౌతున్నాయి? అనే నా సందేహం.

ఇంకో సంగతి కటాలున స్ఫురిస్తూంది. నీకు మానవ సంఘం యొక్క మంచే కావలసివస్తే. కోటిమానవులకు సేవ చేయడమే నీ వుద్దేశ్యమైతే, వెంటనే యీ ప్రశ్న వచ్చితీరుతుంది. నీలో విమర్శనాజ్ఞానం యెంత యెక్కువగా వుండనీ, యీ విషయం నీకు స్ఫురించకుండా పోదు. ప్రస్తుత మానవ సంఘంలో ప్రకృతి శాస్త్రాలు భోగానుభవానికే పనికివస్తూన్నాయి. కొద్దిమందికి జీవితాన్నధిక సుఖకరంగానూ, చాలామందికి బాధాకరంగానూ, భారంగానూ చేస్తూన్నాయి. మొత్తంమీద శాస్త్రీయజ్ఞానం, మానవుల్లో చాలామందికి అందని మ్రానిపండే అయింది.

ఈ విశాల విశ్వాన్ని గురించీ, దాని పరిణామాభివృద్ధుల్నిగురించీ, శాస్త్రజ్ఞులు తమ దృఢాభిప్రాయాల్ని వ్యక్తీకరించి నూరు సంవత్సరాలు దాటిందే! కాని, యీ విషయాలు తెలిసినవా ళ్లెందరున్నారు? నిజమైన

విమర్శనా దృష్టితో యీ విషయాన్ని చూచినవా రెంతమంది ? కొద్ది మంది మాత్రమే. కొన్ని వందల కోట్ల మానవుల్లో 'యే కొద్దిమంది మాత్రమో! మిగిలిన వాళ్ళంతా మూఢాచారాల్లోనూ, అసూయా ద్వేషాల్లోనూ, మునిగి ఆటవికులకన్న హీనస్థితిలో మన్నారే! మతం పేరు చెప్పి ప్రపంచాన్ని మోసంచేసే వాళ్ళమాటలకి లోబడి వీళ్ళంతా యే రాక్షసకృత్యాన్నైనా చేయడానికి సిద్ధమే!

ఇంకో అడుగు ముందుకు పదండి. మానవసంఘంయొక్క శారీరక, మానసికాభివృద్ధులకి ప్రకృతి శాస్త్రం యేం వుపకరించింది ? శాస్త్రాలు చెపుతూనే వున్నాయి, మన శరీరాల నారోగ్యంగా యెట్లా వుంచుకోవాలో, సంఘాన్ని మంచిస్థితిలో యెట్లా నడపాలో మొదలైన వాట్లని గురించి. కాని, అనుభవంవల్ల తెలియడంలేదూ, యీ మాటలు పుస్తకాల్లో మాత్రమే వున్నాయనీ, ప్రజలకి వుపయోగంలోకి రావడం లేదనీ! మన కీసంగతి తెలియక పోలేదు. కాని, యిల్లా యెందువల్ల జరుగుతూంది ?..........ఎందువల్లనా ?.......... శాస్త్రజ్ఞానం మానవుల్లో కొన్ని సౌకర్యాలు కలిగివున్నవాళ్ళకే అందుబాట్లో వుంది; గనక; సాంఘిక భేదం మానవుల్ని రెండు వర్గాలుగా, కూలికి పనిచేసే బానిసలూ, దోచుకొనే పెట్టుబడిదార్లూ --అనే రెండు విభాగాలక్రింద చీల్చి వేసి, కొమ్మదివంతుల జనానికి విజ్ఞానాన్నే గాక జీవితావసరాల్ని కూడా అందుబాటులో లేకుండా చేసింది గనక.

కావలిస్తే యెన్ని వుదాహరణాలనైనా చూపించవచ్చు. కాని; ఒక్కటి చాలదూ! చూడండి! అదిగో! పెద్ద పుస్తకభాండాగారం! ఎన్ని బీరువాలు! ఎన్ని పుస్తకాలు! కాని లోపలికి పోవడానికి యేకొద్దిమందికో మాత్రమే వీలుంది. పోనీ, లో వెళ్ళినవాళ్ళయినా యేం సుఖంగా వున్నారు? కిటికీల అద్దాలన్నీ దుమ్ముకొట్లాడుతూండడంవల్ల సూర్యరశ్మి చొరటానికి వీలు లేకుండా వుంది. ఒక్కొక్కడుగు వేస్తున్నకొద్దీ యీ అనుభవం బలపడుతూంది, ప్రపంచంలో ప్రస్తుత సాంఘిక వ్యవస్థ కూడా యిల్లాగే వుంది. ఒక్కసారి ఆలోచించి చూడండి!

ప్రస్తుతం మనం కొత్తగా శాస్త్రీయవిషయాల్ని చర్చించి, కొత్త పరిశోధనల్ని చేస్తూండడమే మన కర్తవ్యం కాదు. చేయవలసిందల్లా కనిపెట్టబడిన యీ సత్యాల్ని బాగా ప్రచారం చేయడం. మానవుని నిత్య జీవితంతో వాటిని మేళవింపజేయడం, వాటియందు మానవులందరికీ సమాన హక్కులూ, సమాన అనుభవం వుండేటట్లుగా చేయడం; మానవ సంఘమంతా యీ పరిశోధనా ఫలితాన్ని అనుభవించేటట్లు మనం యీ సంఘవిధానాన్నీ, పరిస్థితుల్నీ మార్చాలి. అప్పుడే శాస్త్రాలు. యే కొద్దిమందికో భోగవస్తువులుగా, స్వత్వాలుగా వుండడం మానేసి, మానవుని నిత్యజీవితాన్ని సౌకర్యయుతంగానూ, సౌఖ్యవంతంగానూ చేయగలుగుతాయి. పరమోత్కృష్టమైన న్యాయం దీనినే కోరుతూంది.

ఇంతేగాదు. కనిపెట్టబడిన నూతన పరిశోధనా ఫలితాలని ఆచరణలో పెట్టగల స్థితిలో సంఘం వున్నప్పుడే శాస్త్రాలు నిజంగా అభివృద్ధి పొందగలుగుతాయి. యంత్రమూలకంగా వేడిని కలుగచేయవచ్చుననే సిద్ధాంతం విషయం (The Theory of the Machanical Origin of Heat.) చూడండి. ఈ రోజున హారస్, క్లాషియస్‌లు సూత్రీకరించినట్లే ఒక శతాబ్దానికి పూర్వమే యీ సిద్ధాంతాలు కనిపెట్టబడినాయి. కాని ఎన్నభై సంవత్సరాలవరకూ యివన్నీ విశ్వ విద్యాలయపు రికార్డుల్లోనే అస్తమించిపోయినాయి. కడపటికి శాస్త్రజ్ఞానం అభివృద్ధిపొంది సంఘం వాటిని గ్రహింపగలిగే స్థితిలోకి వచ్చిన తరువాతనే వాటిని బూజు దులిపి పైకి తీశారు. ఎరాస్మిస్ డార్విన్ మహాశయుని పరిణామవాదం మూడు తరాలవరకూ మూలబడి వుండి వుండి తర్వాత అతని మనుమనివద్ద నుండి విశ్వ విద్యాలయపండితులచే స్వీకరించబడింది. అదేనా ఎప్పుడనుకున్నారు? ప్రజలనుండి దాగా ఒత్తిడికలిగిన తర్వాతనే! రవి, చిత్రకారుడు మొదలైనవారివలె వేదాంతులు, శాస్త్రవేత్తలూ కూడా తమ కాలంలోని సంఘంనుండి జనించినవారే. కావున ఉత్తమ పరిణామాన్ని కోరేవాళ్లు ముందుగా సంఘాన్ని సంస్కరించాలని ఎప్పుడైనా ఒప్పుకోరా?

కాని నీ పీ వ్యూహాలతో నిండి వున్నట్లయితే ప్రస్తుతపరిస్థితుల్లో సంపూర్ణమైన విప్లవాన్ని తేవడం తప్పదని తోచక మానదు. ప్రస్తుత పరిస్థితుల్లో శాస్త్రజ్ఞులు శాస్త్రీయ విషయాలతో తలలు బ్రద్దలుచేసుకో వలసివస్తూంది. మిగిలిన జనసామాన్యమంతేనో, అది పది, యిరవై శతాబ్దాల క్రిందటి అజ్ఞానస్థితిలోనే గాఢాంధకారంలోనే వుండిపోతూంది. వెల్లడిచేయబడిన శాస్త్రీయ సత్యాలనే నమ్మజాలని మూఢులై కేవలం బానిసలగానూ, వస్తునిర్మాణంచేసే యంత్రాలుగానూ మాత్రము వుంటున్నారు. నీ వేరోజున విశాలమై అగాధమైన శాస్త్రీయ సత్యాలని సంపూర్ణంగా తెలుసుకోగలుగుతావో ఆ రోజునే శాస్త్రపరిశోధనలతో కాలం గడపవలెననే కోరిక తగ్గిపోతుంది. కేవలం గ్రహింపబడిన శాస్త్రవిషయాల్ని మానవ సంఘమంతా పూర్తిగా అనుభవించేటట్లు చేయడానికై సాంఘిక విప్లవాన్ని లేవదీయడానికై యత్నిస్తావు. నీ వెల్లాంటినిష్పక్షపాతబుద్ధితో శాస్త్రపరిశోధనలో మెలగ్గావో అలాంటి విశాలభావాలతోనూ నిష్పక్షపాతబుద్ధితోనూ యీ సాంఘికవిధానాన్ని గురించి తెలుసుకోవాలి. అప్పుడే వ్యర్థసందేహాన్ని వదలిపెట్టి మానవ కల్యాణానికై పని చేస్తూన్న మాలో చేరుతావు. సంఘంలో యేకొద్దిమంది యిదివరకే సమస్తభోగాల్నీ అనుభవిస్తూన్నారో సమస్త వుత్పత్తి పరికరాల్నీ తమ స్వాధీనమందే వుంచుకొంటూ శాస్త్రీయ పరిశోధనల సహాయంతో సంఘాన్నంతనీ అధోగతి పాల్జేసి తామొక్కరే భౌతికసుఖాలకన్నిటికీ ఏకమాత్రాధికారులై వున్నారో వారికే నీ బుద్ధినీ, శాస్త్రపరిజ్ఞానాన్నీ వినియోగపరచడాని కిష్టపడక పీడితులై అధోగతిలో మునిగివున్న ప్రజాసామాన్యానికే సహాయం చేయడానికి నడుముకట్టి ముందుకు దూకుతావు.

అప్పుడే నీకర్తవ్యాన్ని నెరవేర్చిన వాడవౌతావు. నీ పనులకీ, విశాల మనోభావాలకీ పరస్పర వైరుధ్యముండదు. ఇదివరలో నీవెప్పుడూ స్వప్నంలోకూడా అనుభవించని సంతృప్తినీ, ఆనందాన్నీ గుర్తిస్తావు. ఆరోజు వచ్చినప్పుడు........ ఏక్షణంలోనైనా ఆరోజులు అట్టేదూరంలో

లేవనే నా నిశ్చయం........ఆరోజు వచ్చినప్పుడు నువ్వు యెల్లాంటి సాంఘిక మార్పుల్ని కోరుతున్నావో అలాంటి మార్పులు కలిగిన రోజు వచ్చినప్పుడు:.......శాస్త్రీయపద్ధతులపై ఐకమత్యంతో పనిచేయడంవల్ల అనుపమానసత్వం గలదై కోట్లకొలదీవున్న కార్మిక కర్షక వర్గంయొక్క సేవవల్లా సానుభూతివల్లా విపరీతవేగంతో త్రోసుకొని వస్తూన్న ఆ దినం వచ్చినప్పుడు....వాస్తవం చెప్పవలసివస్తే ఆరోజే ప్రకృతిశాస్త్రాలు నిజమైన అభివృద్ధి గలవి అవుతాయి. ప్రస్తుతం యీశాస్త్రీయవిషయాల అభివృద్ధి అప్పటి పరిస్థితులతో పోల్చి చూస్తే చిన్న పిల్లల, విద్యార్థుల యత్నాలవలె తోచకమానవు. ఆరోజుననే నీవు శాస్త్రీయ జ్ఞానంవల్ల కలిగే నిజమైన ఆనందాన్ని అనుభవించ గలుగుతావు. ఇప్పటివలె గాక ఆ ఆనందం నీ తోడిమానవు లందరికీ కూడా లభిస్తుంది.

న్యాయవాది యువకులకి.

నువ్వు న్యాయశాస్త్రాన్ని చదవటం పూర్తిచేసి త్వరలోనే న్యాయవాద వృత్తిని స్వీకరించ దలచుకున్నావు కాబోలు! బహుశా నీ భవిష్య జ్జీవితాన్ని గురించి నీలో కొన్ని వున్నతాశయాలు వుండి వుంటాయి. నే ననుకోవడం....నీవు విశాలాంతఃకరణ గలవాళ్లల్లో ఒకడవనీ, స్వార్థత్యాగం, పరోపకారం, మొదలైనవి నీయభిప్రాయంలో వ్యర్థమైన మాటలు మాత్రమే గావనీ. నీ జీవితాన్నంతనీ అన్యాయాన్ని నిర్మూలించడానికే వినియోగపరుస్తావనీ నీ బుద్ధి చాతుర్యాన్నంతనీ న్యాయ చట్టంయొక్క వ్యవస్థాపనకైయే వెచ్చించగలుగుతావనీ, అంతకంటె మానవజీవితానికి ఉన్నతాదర్శం, సార్థక్యం మరేదీ వుండజాలదనీ, నీవు భావిస్తూన్నావా? కాని నీలోనూ నీవు కోరుతున్న జీవితవిధానంలోనూ సంపూర్ణవిశ్వాసంతో యీ జీవితరంగంలో ప్రవేశించు.

బాగుంది! న్యాయస్థానవార్తలను కలిగివుండే ఆయసంఖ్యాకమైన పెద్ద పుస్తకాల్లో యేపేజీలోనైనాసరే వాస్తవంగా మానవ జీవితా న్నెదుర్కొనే సమస్యల్నిగూర్చి విచారించుదాం.

ఇదిగో! యీకేసు చూడు. ఈతడొకధనికుడైన భూస్వామి. తన శిస్తును చెల్లించని, చెల్లించలేని ఒక నిరుపేద రైతును తనభూమి లోనుంచి వెళ్లగొట్టవలసిందని యితడు కోరుతూన్నాడు. న్యాయశాస్త్ర రీత్యా యిందులో విశేషమేమీ లేనేలేదు. అతడు శిస్తు చెల్లించలేదు: ....చెల్లించలేడు కూడా.........కనుక ఆతడు భూమిని వదలి వెళ్ళిపోవలసిందే. కాని యీసందర్భంలో వివరాల్ని తెలుసుకుంటే కొన్ని యీలాంటి సంగతులు తెలుస్తాయి. ఈ భూస్వామి యెన్నడూ ఆ భూఖండాన్ని ఫలవంతంగా చేయడానికి ఏమీ చేసివుండలేదనీ, గత యేభై అరవై సంవత్సరాల్లోనూ రైలుమార్గాలు నిర్మించబడడంవల్లా, కొత్త రోడ్లుపోయడంవల్లా, మురుగు కాలవలు త్రవ్వడంవల్లా, అచుట్టుప్రక్కల నుండే యితర భూఖండాన్ని సాగులోనికి తేవడంవల్లా, మరి యింకే కారణాలవల్లనైతేయేమి,—ఆ భూముల ధర మూడురెట్లు పెరిగిందనీ; కాని యీభూముల యభివృద్ధికి తరంతరాలనుండి రక్తాన్ని ధారపోసి, చెమటోడ్చి పాటుబడ్డ రైతు, షాహుకార్ల చేతుల్లోపడి, ఋణాలతో తలమునిగి శిస్తులు చెల్లించలేకుండా పోయాడనీ; చట్టం ఎప్పుడూ-కూడా ధనికులపక్షాన్నే వుంటుంది. అందులో సందేహ మేమీ లేదు. చట్టం ప్రకారంగా భూస్వామిదే సంపూర్ణమైన హక్కు. కాని 'నీ వేమంటావు? బహుశా యీ న్యాయశాస్త్రాలనే కల్పిత శృంఖలాలు నీమనస్సునింకా బంధించి యుండవు. ఆ రైతును చిట్టుగుడ్డలతో, గంపెడు పిల్లలతో నిరాధారంగా రోడ్డుమీద నిలవబెట్టాలంటావా? అదేకాదా యీ న్యాయశాస్త్రం కోరేది? లేదా, యే రైతుయొక్క కాయకష్టంవల్ల భూమి ధర పెరిగిందో ఆ రైతుకు భూస్వామిచేత భూమియొక్క పెరుగుదల ధర మదరా యిప్పించాలంటావా? ఉత్కృష్టమైన న్యాయం వుంటే చేయవలసిన దిదేకాదా? సర్వసమానత్వము కోరే దిదే కాదా? నీ వేపక్షం వహిస్తావు? చట్టాని కనుకూలంగానూ న్యాయానికి వ్యతిరేకంగానూ వుంటావా? లేదా న్యాయాని కనుకూలంగానూ చట్టానికి వ్యతిరేకంగానూ పని చేస్తావా?

పోనీ మరొక ఉదాహరణ తీసుకో; ఆమిల్లులోని పనివాళ్లు ముందు నోటీసు చేయకుండానే సమ్మెచేశారు. నీవు యేపక్షంలో పని చేస్తావు? చట్టప్రకారం పనిచేస్తావా ? అంటే తనకున్న ప్రత్యేకహక్కుల్నీ, సౌకర్యాల్నీ పురస్కరించుకుని యే కరువులోనో, యుద్ధసమయంలోనో అమితలాభాలను భోగుచేసుకొన్న యజమాని పక్షాన పనిచేస్తావా ? లేక చట్టానికి విరుద్ధమైనా సరే, దినానికి ఆరణాల కూలికోసం తమశరీరాన్ని అమ్ముకుని, భార్యా బిడ్డలు తమకండ్ల యెదటే శుష్కించి పోతూంటే యజమానికోసం అహోరాత్రాలు పనిచేసి అమితలాభాల్ని సమకూరుస్తూన్న ఆ బీదకూలీపక్షాన్ని పనిచేస్తావా ? చట్టంలోని "స్వేచ్ఛా ఒడంబడిక" (Freedom of Contract) మొదలైన తియ్యని మోసపు మాటల్ని నీవుకూడా సమర్థించయత్నిస్తావా ? లేక మానవుల్లో సర్వ సమానత్వమనే పరమ సత్యాన్ని, ఏ సత్యాన్ని దృష్టిలో నుంచుకొని చూస్తే కడుపునిండా కుడిచి కూర్చున్నవానికీ పూట గంజికై తన అమూల్యకష్టాన్ని విక్రయించుకొనేవానికీ, బలవంతునికీ, బలహీనునికీ మధ్యజరిగిన—కంట్రాక్టు కంట్రాక్టు ఎట్లా అవుతుందిలే ? ఆలాంటి సమానత్వాన్నే సమర్థిస్తావా ?

పోనీ మరొక నేరం. అదే బొంబాయి నగరంలోని పెద్దహోటలు. ఎంత పెద్ద సౌధము: ఎన్ని సౌకర్యాలు; ఎందరు పరిచారకులు: ఎంత రుచికరములైన పదార్థాలు; చినిగిన గుడ్డలతో తక్కుతూ తారుతూ అతడట్లా పరుగెత్తుతూన్నాడేమిటి? ఆ! తెలిసింది! పెద్దరొట్టె నొకదాన్ని దొంగిలించుకొని పోతూన్నాడా! పాపం! అతడెవరో తెలుసుకుందాం. పనిలేని ఒక కార్ఖానా కూలీ అతడు. కొద్దిరోజులనుంచీ అతనికి పని దొరకక పోవడంవల్ల భార్యాబిడ్డలతో పస్తున్నాడుట.....నాలుగురోజుల నుంచీ! నిజమే! ఇట్లాంటి వాళ్లెందరో వున్నారు. వాడి దీనదుర్బుద్ధి యేమంటుంటారా ? ఉహూం. వాని నీస్థితికి తెచ్చింది సంఘవ్యవస్థ కాదా ? అదిగో పాపం! వానిని వెంబడిస్తున్నారు. అయ్యో, దొరికిపోయాడు. అతన్ని అరెస్టుచేసి న్యాయస్థానంలో హాజరుపెట్టారు. వానిమీద జాలి దలచి వదలివేయుమని హోటలువానిని కోరేరు చాలామంది. కాని ఆ పెద్ద

మనిషి సమ్మతించందే! అతనికి న్యాయమైనది కావలసింది. అతడు దోషి యని నిర్ణయించి ఆరుమాసాలు కఠినశిక్ష విధించేరు! న్యాయమూ, చట్టమూ, గ్రుడ్డివి కాకేమిటి? ఇలాంటి తీర్పులు నిత్యమూ ఎన్నో చెప్ప బడుతూన్నాయని విన్న తర్వాతైనా నీకే అంతరాత్మ అంటూ వుంటే తప్పక వాటిని ఎదిరించి తీరతావు.

మరొకటి. అతడు చిన్నప్పటినుండి అదుపాజ్ఞలు లేకుండా పెరిగేడు. బాల్యంనుండీ చాలా కష్టము లనుభవిస్తూ, అందరిచేతా నిర సించబడుతూ ఆదరించేవాళ్లుగాని మంచిమాటలు చెప్పేవాళ్లుగాని యెవరూ లేక యెల్లాగో పెరిగి పెద్దవాడయ్యేడు. ఆఖరికి అతడు చేసిందేమిటి? ఒక్కరూపాయిని దొంగిలించడానికై పొరుగువాని నిండుప్రాణాన్ని తీసేడు. అతనిమీద కూడ చట్టాన్ని ప్రయోగించాలనే కోరుతావా? అతనికి పురితీయాలని విధిస్తావా? లేక అంతకన్న నీచంగా అతన్ని యావజ్జీవం ఖైదులో వుంచాలని విధిస్తావా? అతడు నేరస్తుడా? లేక పిచ్చివాడా? ఏమి, మాట్లాడవు? ఏది యెల్లావున్నా అతనిలో మానవ త్వాన్ని నశింపజేసిన యీ సంఘానిదే తప్పుగాని అతని దొక్కడిదే మాత్రం గాదని నిశ్చయంగా చెప్పగలం.

నిరాశులై మిల్లులకు నష్టం కలిగించిన యీనేతగాండ్రు, కూలీలు అందరూ జైల్లో త్రోయబడాలనే కోరుతావా? లేక యీ దురన్యాయాల్నీ ఆటంకాల్నీ నిరసిస్తూ భవిష్యద్ధ్వజాన్ని నాటిన యీ ధైర్యశాలులైన వీరుల్ని కాల్పించి వేయాలంటావా? కాదు, కాదు. అట్లనవు. ముమ్మాటికీ అట్లా అనలేవు.

నీవు నేర్చుకున్నదాన్నే చిలకలాగ తిరిగీ పలకడంతో తృప్తి పడక తర్కించుకొన్నట్లయితే న్యాయచట్టాన్ని కప్పిపుచ్చిన ఆ పొరను తొలగించేసరికి నీ వేమి చూడగలుగుతావు? చట్టానికి మూలం ఏది? బలవంతుల హక్కులు గాదా? చట్టానికి పర్యవసానమేమి? బలవంతులు బలహీనుల నణగద్రొక్కటం గాదా? మానవజాతియొక్క సుదీర్ఘ రక్త

ప్లావితచరిత్రలో పీడితులికి చేసిన ఘోర అన్యాయాలకి అర్థాన్ని కల్పించటమే చట్టానికి వుద్దేశ్యం. నీ వెప్పుడైతే దీన్ని తెలుసుకున్నావో అప్పుడే న్యాయచట్టమంటే అసహ్యత. యేవగింపు నీకు కలిగి తీరుతుంది. అందులో ఆశ్చర్య మేముంది? పుస్తకాల్లో వ్రాయబడ్డ చట్టాలకి బానిసయై వర్తించడం అంటే అంతరాత్మకి వ్యతిరేకంగా అన్యాయ మార్గంలో చరించడం అని నీవు గ్రహిస్తావు. అందులో విశేషం యేముంది? తర్వాత యీ జిజ్ఞాసతో కూర్చుంటావా నీవు? నీ అంతరాత్మ ప్రబోధాన్ని తృణీకరించి మోసగాడవైనా అవుతావు. లేదా యీ అంధ పరంపరను ఛేదించి నీవు మాతో చేరి యీసామాజిక, ఆర్ధిక దురన్యాయాన్ని పూర్తిగా నాశనం చేయటానికి పనిజేస్తావు. కాని అప్పుడు నిన్నేమంటారు? కమ్యూనిష్టువనీ, విప్లవకారుడవనీ, ఇంకా ఏమిటో....

ఇంజనీరింగు విద్యార్థులకు.

తర్వాత నీ సంగతయ్యా, యింజనీరింగు విద్యార్థీ! పాపం. నీవుద్దేశ్యాలు మంచివే. శాస్త్రీయవిషయాల్ని పరిశ్రమల్లో ప్రవేశపెట్టి, శ్రామికుల కష్టాల్ని సాధ్యమైనంతవరకూ తగ్గించాలనేనా నీవూహ? అయ్యయ్యో! నీవూహలన్నీ వ్యర్థాలే యని తెలుసుకోడానికి, నీ తెలివితేటలు మానవుణ్ణి యింకా అధిక కష్టాల్లో ముంచివేస్తాయని తెలుసుకోడానికి నీవు యెంత విచారిస్తావో! ప్రకృతిచేత వేరుచేయబడిన రెండు దేశాలున్నాయి. వాటికి రాకపోక సౌకర్యాలు కలుగచేసి, వాళ్లల్లో సోదర భావాన్నీ పరస్పర సహాయాన్నీ పెంపొందింపజేయ చూస్తావు. అందుకోసం పర్వతాల్ని బద్దలుకొట్టి అగ్రాల చివరగా, నదులపైగా ఎన్నెన్నో చిక్కులుదాటి రైలుమార్గాన్ని నిర్మించాలి. మార్గం ప్రారంభించబడింది. వేలకొద్ది కార్మికులు రెక్కలు ముక్కలు చేసుకుంటున్నారు. కొండంగాల్లో, చలిజ్వర ప్రదేశాల్లో, నదులమీదా చాలా ప్రమాదకరాలైనచోట్లల్లో అసంఖ్యాకులు కష్టించి పనిచేస్తున్నారు. ఆ పనివాళ్ల కుటుంబాలు వందలకొద్దీ, వేలకొద్దీ, యీపనిలోనే చెమటోడ్చి రక్తాన్ని ధారపోసి, పడుపు

ప్రాణాల్ని కూడా గోల్పోతూన్నారు. యేకొద్దిమందో మాత్రం పదో అయిదో రూపాయిల్నీ, మితిమీరి పని చేయడంచేత క్షయనో, చలిజ్వరా న్నో మూటకట్టుకుని జవసత్వాలుడిగి తమ తమ గ్రామాలకి అల్పసంతో షులై పోతూన్నారు. చిట్టచివరికి రైలుమార్గం నిర్మింపబడింది. కాని, ప్రతి అంగుళమూ మానవాస్తికలచే భీతిగొల్పుతూ వుండటంలేదా? దీని కంతటికీ కారణం, యేదై వుంటుంది? మానవునిలో మితిలేకుండా పెరిగి పోయిన లాభాకాంక్ష గాదా? పోనీ తుదకా రైలుమార్గంయొక్క ప్రయో జనమేమిటి? దేశాల్ని జయించడం కోసం సైనికుల్ని తీసికొనిపోవడాని కుపయోగించబడుతూంది. చూశావా, నీమేధాశక్తికీ, విరామంలేని నీ పరిశ్రమకీ ఫలితమెట్లావుందో! ఇదేనా నీవు కోరేది?

నీ యౌవనాన్నంతటినీ పరిశోధనలలోనే గడిపేవు. ఉత్పత్తి విధానాన్ని సౌకర్యయుతం గావించి మానవసంఘానికి గావలసిన వస్తు సముదాయాన్ని తక్కువ కష్టంతో సృష్టించడమేకదా నీ ఆశయము. ఎన్నో శ్రమలుపడుతూ, ఎన్నో రాత్రులు ఆలోచనలతో గడపుతూ తుట్టతుదకు నీ పరిశోధనను పూర్తిచేసేవు. ఫలితాన్ని ఆచరణలో పెట్టిం చేవు. కాని పర్యవసానం నీ తలను మించిపోయింది. వేలకొలది జనా నికి పనులు లేకుండాపోయాయి. ఇంక పనుల్లో వున్నవాళ్లా చిన్నపిల్లలు, వాళ్లయినా కేవలం యంత్రాలుగా, కీలుబొమ్మలుగా చేయబడ్డారు. ముగ్గురో, నలుగురో, అథవా యేపదిమందో పెట్టుబడిదార్లు కోట్లకొద్దీ గడించి సీసాలతోటే "షాంపేన్" త్రాగుతూన్నారు. ఇట్లాంటి ఫలితా న్నేనా నీవు కోరింది? దీన్నేనా నీవు వాంఛించింది? ఎట్లాంటి దారుణ స్వప్నం!

ఇన్ని మాట లెందుకు? ఆధునిక పారిశ్రామికాభివృద్ధి చరిత్రను చదివి చూడు! కుట్టుడు యంత్రం కనిపెట్టడంవల్ల దర్జీవానికి యేమి లాభం కలిగింది? ఏమీ లేదు! దైనందిన్ ట్వీల్లగుడ్డలు కట్టుకుంటూనే వున్నాడు. కాని కొత్తగూడెం, కోలారుగనుల్లోని కూలివాళ్లు క్షయచే

చనిపోతూనే వున్నారు. రోజుకూలీలూ, మేస్త్రీలూ పనేమీ లేక మాడిపో తూనే వున్నారు. నీవు యెల్లాంటి తీవ్రమనస్సుతో యెల్లాంటి నిష్పక్ష పాతబుద్ధితో పారిశ్రామిక సమస్యల్ని ఆలోచించేవో, అల్లాంటి బుద్ధి తోటే సామాజిక సమస్యల్ని గురించికూడా ఆలోచిస్తే దీట్లోని మూల సూత్రం నీకు కనపడకపోదు. ప్రత్యేకపుటాస్తులు, కూలిపనిపద్ధతి,— యీరెండూ సంఘంలో వున్నంతకాలం ప్రతీ కొత్త పరిశోధనా కూలీల యొక్క సౌకర్యాన్ని వృద్ధిచేయడానికి మారుగా, అతని జీవితాన్ని నాశనం చేస్తూంది. నిరుద్యోగాన్ని యెక్కువ చేస్తుంది. అతిని బాని సత్వాన్నింకా బిగువు చేస్తుంది. అతనికష్టాన్ని నైచ్యతకు గురిచేస్తుంది. కరువు నధికం చేస్తుంది. ఇంతేగాక ఇదివరలోనే సోమరులై సుఖానంద ముల్లో మునిగి తేలుతూన్నవాళ్ళనే యింకా అభివృద్ధిలోకి తెస్తుంది.

ఈ విషయాల్ని తెలుసుకున్న తర్వాత నీ వేమి నిశ్చయం చేసు కుంటావు? బహుశా నీ అంతరాత్మను శుష్కవేదాంతంతో అణచిపెట్టి స్వార్థపరుడవై పోతావు. ఒకశుభదినాన నీచిన్ననాటి విశాలభావాలకుస్వస్తి చెప్పి కేవల స్వార్థసుఖానందాలకై పాటుబడ నారంభిస్తావు. అంటే, నువ్వుకూడా యీప్రత్యక్ష దోపిడిగాండ్ర కూటంలో చేరుతావన్న మాట. లేదా, నీవే సహృదయుడవైనట్లయితే యిట్లా అనుకుంటావు! "కాదు. ఇది నూతన శాస్త్రపరిశోధనలతో కాలం పుచ్చవలసిన సమయం గాదు. మొట్టమొదట వస్తూత్పత్తి విధానంలోవున్న లోపాల్ని సవరించాలి. ఎప్పుడైతే ప్రత్యేకపుటాస్తులను మాట లేకుండా చేయగలుగుతామో, అప్పుడే ప్రతి నూతన పరిశోధనా ఫలితమూ మానవసమాజాని కంతటా చెందుతుంది. ప్రస్తుత ధనస్వామ్యసంఘం క్రింద కేవలయంత్రాలకన్నా అస్వతంత్రులై, వ్యక్తిత్వంలేని ఈ కోట్లకొలదిగావున్న కూలీలు అప్పుడు ఆలోచించి పనిచేయగల సమర్థులై, చదువుచేత, అనుభవంచేత గడించిన ధీశక్తిని పారిశ్రామికాభివృద్ధికై వినియోగించగల వాళ్ళవుతారు. మనం స్వప్నంలో కూడా వూహించి యుండనంత అభివృద్ధి ఒక అర్థ శతాబ్దంలోనే యంత్రసాధనాలు ముందుకు పోయి తీరుతాయి.

బడిపంతులు.

ఉపాధ్యాయులకి నే చెప్పవలసిందేమిటి.........ఎవరు తమవృత్తిని నీచమైనదిగా, బాధాకరమైనదిగా ఎంచుకుంటారో వాళ్ళకు గాదు నే చెప్పేది....మరెల్లాంటి వాళ్ళకంటే, ఎవరు నిర్మలానంద పూరితులై అమాయికమైన చూపులతో విక విక నవ్వుతూవున్న పిల్లలుచుట్టూకూర్చున్నప్పుడు తన చిన్నతనంలో తన కెట్టి విశాల భావాలూ, మానవసేవాసక్తి వుండేవో, అల్లాంటి భావాలే వాళ్ళతలల్లో చొప్పిస్తూ వాళ్ళని కొగల భాగ్యశాలులుగా తయారుచేయడం ఎల్లాగా యని ఆలోచించే వుత్తమ గురువులకే.

తరుచుగా నీవు విచారంగా వున్నట్లు కనపడుతూన్నావు. నీకను బొమ్మలు అట్లా ఎందుకు ముడివేసుకుంటున్నావో నాకు తెలుసులే. ఆ కుఱ్ఱవాడు నీకు చాలా యిష్టుడనుకుంటాను. అతడీ రోజున వ్యాకరణ సూత్రాలు చదువుకొని రానిమాట నిజమే. కాని ఝూన్సీరాణిచరిత్రలోని రెండు పద్యాలూ వప్పచెప్పినప్పుడు యెల్లాంటి వుద్రేకాన్ని చూపించాడు! అక్కడే, అప్పుడే ఆ క్రూరుల నందర్నీ కత్తి తీసికొని పొడవ గోరెనా యన్నట్లుండలేదా? అతని కండ్లు మిల మిల మెరసినయి; కంఠంలో మధుర భావపూరితమైన వుద్రేకం కనిపించింది.

కాని యింటికి పోయినతర్వాత తల్లి, తండ్రి, మామా కూడా అతన్ని చీవాట్లు పెట్టేరు. బలవంతులకీ, మతగురువుకీ, ప్రభువుకీ, పల్లెటూరి అధికారులికీ, అందరికీ గౌరవం చూపాలని చెప్పేరు. అధికారులయెడ భయభక్తులు, పెద్దలయెడల అడకువ, సంసారపక్షంగా వుండడం మొదలైన మహావిషయాల్ని గురించి వుపన్యాసాలు కొట్టేరు. ఆ కుఱ్ఱవాడు పాడిరి బేజారైపోయాడు. స్వాతంత్ర్యభావ పూరితమైన ఆ పుస్తకాన్ని క్రింద పారేసి "నీతికథామంజరిని" ని తీసుకొనేవరకూ వాళ్ళ చీవాట్లు కొంతించనే లేదు.

ఇంకోటేమిటంటే, నీదగ్గిర చదువుకున్న వాళ్లల్లో గట్టివాళ్లని నీ వనుకొన్న వాళ్లంతటూ పరమ దౌర్భాగ్యులుగా తయారయేరనిమే

తెలుసుకున్నావు. ఒకడు తనకేదో పెద్ద ఉద్యోగం రావాలనే దివా స్వప్నాలు కంటూవుండడం కంటె మరేమీ ఆలోచించడమే లేదు; మరొకడు గుమస్తాపనిచేస్తూ తన యజమానితోపాటు కూలీలకిచ్చే బేడ డబ్బుల్లోంచే మామూళ్ళ పేరు చెప్పి కక్కుర్తిపడి వాళ్ళ పొట్ట కొడుతూన్నాడు. నీ వనుకున్నావు. వీళ్ళంతా తెగచదివి మానవ సంఘాన్నంతా ఉద్ధరిస్తారని. కాని నీవూహలు నిరాధారాలైనాయి. దాన్నిగురించే నీవిప్పుడాలోచిస్తూన్నావు. నా కిట్లా పొడగట్టుతూంది. ఇంకెన్నో రోజులు అవసరం లేదులే. మహాఅయితే ఒక యేడాదిలోనే నీవిట్లా తలచేరోజు వస్తుందనే నా భయం. మహా పొడిచేస్తారనుకున్న యువకులంతా యీ విధంగా నీఆశయాలని విఫలం చేయడం చూసి చూసి, ప్రాణం విసిగి యిట్లా అనుకుంటావు; ఝాన్సీరాణి చాలా స్వాతంత్ర్య పిపాసియే గాని బొత్తిగా ప్రపంచజ్ఞానం తెలియని పిచ్చిది. పగలల్లా ఏ "రూల్ ఆఫ్ త్రీ" యో పిల్లలకి నూరిపోసి యింటికొచ్చింతరువాత యే కుక్కిమంచం లోనో పడుకుని మననం చేసుకునేందుకే గాని యీకవుల వ్రాతల వుపయోగం మరేమీ లేదు. కవులందరూ మేఘాల్లో విహరిస్తూవుంటారు. మన నిత్యజీవితానికీ వాళ్ల వ్రాతలకీ యేమీ సంబంధం వుండనేవుండదు. ఒకవేళ వాటిరెంటికీ సంబంధం వుంటే వుండొచ్చును. గాని కవుల వ్రాతలకీ రేపొచ్చే స్కూళ్ళయినస్పెక్టరు పరీక్షకీ అసలే సంబంధం వుండదు. నా కెందుకొచ్చిన పీ గొడవలన్నీ. తప్పదు. అందరిలాంటి వాడవే అయితే యింతే అనుకుంటావు.

కాని, నీలో మానవత్వమూ, పౌరుషమూ యేమాత్రమున్నా నీలో వేడిరక్తమే ప్రవహిస్తూంటే, నీ వయస్సు మళ్ళినా ఫరవాలేదు. నీ యౌవన కాలంలో నీలో జాగృతములై వుండిన పున్నతాశయాల సిద్ధికై పని చేయ నిశ్చయించుకుంటావు. పిల్లలందరికీ, స్కూళ్ళలోనూ, ఇంటి వద్దా కూడా విశాలాభిప్రాయాల్ని కలుగజేసే మానవత్వాన్ని పెంపొందింపచేసే విద్యయే కావాలంటావు, అట్లాంటి సౌకర్యాలు నేటి ధన

స్వామ్య సంఘంలో యెప్పుడూ కలుగచేయబడవు, సహించబడవు, అని తెలుసుకుంటావు.. వెంటనే యీసంఘ విధానాన్ని తీవ్రంగా విమర్శ చేస్తావు. విద్యాశాఖవారు వెంటనే నిన్ను పనికిరాని వాళ్లల్లోనూ, రౌడీ ముండావాళ్లల్లోనూ జమవేసి, వాళ్ళ లిష్టులోంచి తప్పించుతారు. బ్రతుకు జీవుడా యని ఒక్క నిట్టూర్పువిడిచి, నీకర్తవ్యాన్ని ప్రారంభిస్తావు. వయస్సులో నీకంటె పెద్దవాళ్లయినా నీదగ్గర చదువుకోదగిన వాళ్లందరికీ నీవు చెప్పడం ప్రారంభిస్తావు. ఏమిటా: మానవ సంఘం ఎట్లా వుండాలో, కాదు కాదు, ఎట్లా వుండడానికి అవకాశాలున్నాయో అనేదాన్నే. అంటే నీవు కూడా యీ కమ్యూనిస్టుల్లో చేరి, యీ అవకతవక సంఘంయొక్క మూలపట్టాన్ని కూలగొట్టడానికి ప్రయత్నిస్తావు. అంటే ఈప్రపంచంలో మానవజాతికి నిజమైన స్వాతంత్ర్యం, తరుగులేని స్వాతంత్ర్యం, నిజమైన స్వాతంత్ర్యం నిజమైన సమానత్వం కలుగచేయడానికి మాతో చెయ్యి చెయ్యి కలిపి పని చేస్తావన్నమాట.

ఇక కళోపాసకులకు.

ఓ యువకులైన చిత్రకారులారా! శిల్పులారా! గాయకులారా! కవివతంసులారా! మీ పూర్వుల్ని ఏ పవిత్రభావాలు ప్రేరేపించినవో అట్టివి మీలో వెదకినా కనిపించడం లేదు. కళ వెనుకటికి వలెనే మానవులందరికీ ఆనందం కలిగించేదే. సర్వప్రజలకీ సమానహక్కే. కాని దళారీ వ్యాపారమే కనిపిస్తూంది నేటి కళలలో.

పురాకలాగ యెట్లా వుంటుంది. కళల్లోని విప్లవకరశక్తి నశించిన తర్వాత యింతకంటె యెక్కువగా ఎట్లా వుంటుంది? మధ్యయుగంలో సృష్టికి ప్రతిసృష్టి చేసిన చిత్రకళ నీచ దృశ్యాల్ని చిత్రించడంతో తృప్తి పొందుతూంది. కవిత్వం యే శయనాగారాన్నో, త్రాగుబోతుల వైభవాన్నో, విపులంగా వర్ణిస్తూ పడుపువృత్తిలోకి దిగింది.

"అట్లాగైతే యేం చెయ్యమంటావయ్యా?" అనేనా నీప్రశ్న? నా సమాధానమేమిటంటే నీలోని పవిత్రాగ్ని ఆరిపోయేప్పుడే నీదేం

చేస్తూంటావంటే యిదివరదాకా నీవేమి చేసేవో దానినే. నీ కళ యెందుకు పనికి వస్తుందంటే వర్తకుల దుకాణాలను అలంకరించడానికే. నీకవిత్వము చిల్లరపత్రికల్లో చిట్టికథలూ గీతికలూ వ్రాయదానికే. అధమాధమ తరగతిలో చేర్చదగిన నాటకాల్లో వేషాలు వేయడానికే నీసంగీత నాట్యకళలు. మీరిప్పటికే యిల్లాంటివాళ్లుగా తయారైనారు. మీకళలు కొడిగట్టిన దీపాల్లాగ జ్యోతిర్హీనాలుగా వున్నాయి.

కాని, నీలోనే హృదయమంటూ వుంటే అది మానవత్వానికి త్వరపెడుతూ వుంటే నిజమైన కవివలె మానవ యథార్థజీవితాన్ని తిలకించగల శక్తేవుంటే నీకు కనపడేదేమిటి? లోకమంతా దుఃఖపూరితమైనదిగానూ ప్రతిచోటా మానవుడు బాధించబడుతూన్నట్లు చూస్తావు. ఇక్కడ మనుష్యులు ఆకలిచిచ్చుచేత చావడం కూడా చూస్తావు. మరోచోట గనుల్లో మానవకళేబరాలు గుట్టలు గుట్టలుగా పడి వుండడం వీక్షిస్తావు. వీరత్వం దేశాభిమానం అనే మోసపు మాటలతో అసంఖ్యాకులైన అమాయికుల్ని యుద్ధరంగాల్లో లక్షలకొలదిగా చంపించడం చూస్తూంటావు. ఇదిగో! ఎవరు వీళ్లు! బారులుతీరి భారాలైన సంకెళ్ళను యీడ్చుకుంటూ పోతూన్న యువకులు వీళ్లెవరు? విదేశాల్లోనూ, సముద్రమధ్యమందలి దీవుల్లోవున్న జైళ్లల్లోనూ, విప్లవకారుల క్యాంపుల్లోనూ, వుంచబడడానికై కొనిపోబడుతూన్న ప్రవాసులా యేమిటి? పాపం! వాళ్లు మాతృభూమినుండి, సోదర మిత్రులనుండి కొంపోబడుతూన్న యీ అమూల్య హృదయాలు, అమానుషబాధలచేత అవసిపోయి ఆరాతిగోడలమధ్య, అపరిచిత దేశాల్లోనే రాలిపోతాయి గాబోలు! నీ సోదర మానవుల క్షేమాభివృద్ధులకోసం వాళ్ళ ప్రాణాలని ధారపోస్తూన్నారో, వాళ్ళ స్వసుఖాల్ని వదులుకుంటున్నారో, అట్టి పీడితులూ, దీనులూ మేలుకొనక పోవడంచేతనేకదా, వీళ్ళకీగతి!

ఓ మానవుడా! ఈసమాజంలో నిత్యమూ జరుగుతూన్న యీ అసమపోరాటంలో నీవు తటస్థుడవుగా ఎట్లా వుండగలుగుతావు? మహో

ధైర్యానికీ — నీచపు పిరికితనానికీ, మహోన్నతాదర్శానికీ — నీచపుస్వార్థానికీ మధ్య జరుగుతూన్న ఈపోరాటంలో తటస్థంగావుంటే నీలో మానవత్వం వున్నదని ఎట్లా అనుకొంటాం? లేదు, లేదు. నీవు తటస్థంగా వుండలేవు. తప్పక అధర్మంచేత నాశనం చేయబడుతూన్న పీడిత ప్రజల పక్షాన చేరుతావు నీవు. జయింపబడిన వీళ్ళ శిబిరాలనుండి ఎలాంటి భయంకర ఆర్తనాదాలు! కాని, ఏమి ఈఉన్నతాదర్శముల శక్తి! ఎవరు జ్ఞానజ్యోతికై మానవ సంఘానికై, పవిత్రన్యాయానికై, పోరాడుతూన్నారో, వాళ్లే ధన్యులు! వాళ్లే సుందరజ్యోతిర్మూర్తులు! అట్టి వాళ్ల పక్షంలో చేరడం నీ కర్తవ్యమని వేరే చెప్పాలా?

"ఏమిటి నేను చేయవలసింది?" అంటూ చివరికి నన్నుఅపుతావు.

"ఏమిటోయి, యీగొడవంతానూ?" అంటావు నువ్వు. "శాస్త్రపఠనమూ, పరిశోధనా భోగానుభవానికే అయితే; వైద్యవృత్తి మోసమూ, కళ్ళనీళ్లు తుడవడమూ అయితే; న్యాయవాదవృత్తి అన్యాయాన్ని నిరంకుశంగా సాగించడానికే అయితే; మానవుని శ్రమ తగ్గించడానికి కనిపెట్టబడే యంత్రాలన్నీ దోపిడీయత్నాలే అయితే; పిల్లల్లో సరియైన విజ్ఞానాన్ని వ్యాపింపచేసి, కర్తవ్యబోధ చేయడానికి యీ స్కూళ్లే పనికిరావంటే; కళల్లో పవిత్రవిప్లవాగ్నియే లేకపోతే యివన్నీ ఆభాసమాత్రమేనని చెప్పేటట్లయితే మరేం చెయ్యమంటావు? చేతులు ముడుచుకొని ఊరుకోమంటావా? కళ్లు మూసుకు నిద్రపొమ్మంటావా?"

ఓరి పిడుగా! నీ వేమి చెయ్యాలో చెప్పనేలేనా? చేతినిండా వుంది. పని. అందులో నీ చేతలు అంతరాత్మ ప్రబోధంతో పూర్తిగా యేకీభవిస్తాయి. ఎందరో చురుకైన వాళ్ళకీ, ఉన్నతాదర్శాలుగల వాళ్ళకీ యీ పనిలో పవిత్రజ్యోతీ, ప్రేరేపణా కనిపిస్తాయి.

"ఏమిటా పని?" ఇదిగో చెపుతూన్నా.

ఇవిగో, రెండే మార్గాలు. మూడోది లేనేలేదు. నీ అంతరాత్మను చంపుకొని, నీ వున్నతాదర్శాలకు శాశ్వతంగా స్వస్తి చెప్పి, "పోనిద్దూ,

నా మట్టుకు నేను సుఖంగా నా జీవితాన్ని ఆనందంగా గడుపుతూన్నంత కాలం యీ మానవులంతా యేగంగలో దిగితే నాకేమి? ఈ మూర్ఖులంతా చవటలైపోయి నన్ను స్థిమితంగా అనుభవించనిచ్చి నంతకాలం నాకీ గొడవలెందుకు?" అని అనేస్తావు. లేదా యింకో మార్గ మేదంటే, నీవీ సోషలిష్టుల్లోచేరి యీ పాడుపడిపోయివున్న సమాజాన్ని పూర్తిగా మార్పు చేయడానికై పాటుపడతావు. నీవు నిష్పక్షపాతబుద్ధితో ఆలోచించే టట్లయితే యీ నిశ్చయానికే వచ్చితీరుతావు. నీవే అన్నమాటేమిటి? ప్రతీతెలివైనవాడూ యిట్లాంటి నిశ్చయానికే రాకమానడు. అయితే ఒక్కటుంది. స్వార్థపరత్వబుద్ధితోకూడిన స్నేహితుల సలహాపై నీ నిర్ణయం ఆధారపడి వుండకూడదు. నీకున్న బూర్జువాసంస్కారంవల్ల పట్టుబడిన యీ తప్పుడభిప్రాయాల్నీ, పెడదారినిపెట్టే సందేహాల్నీ లెక్కచేయ కూడదు.

అట్లా దారికి రా. ఈనిశ్చితాభిప్రాయానికి వచ్చిన తర్వాత ఇంకో ప్రశ్న వస్తుంది: కార్యక్రమవిధానం ఏమిటి చెప్మా? అని.

ఇందుకు జవాబు చాల సులభం.

నీవు ప్రస్తుతపు స్థితిలోనుండి చూస్తూన్నంతకాలమూ, కూలీ రైతులు అంటే యేవో జంతువులనీ, మనకంటె భిన్నమైన వాళ్లనీ తలుస్తావు. అంచేత నీవుకూడా వాళ్లల్లో ఒకడవుగా ఎప్పుడవుతావో అప్పుడిట్లాంటి ప్రశ్న లేవీ రావు

ఇక్కడా, అక్కడా, అన్నమాటేమిటి? అక్కడ ఇంగ్లాండులో, యిక్కడ జర్మనీలో, అక్కడ యునైటెడ్ స్టేట్సులో, ఇక్కడ ఇటలీలో, అక్కడి చైనాలో, యిక్కడ యిండియాలో, యింకా ప్రతీ ప్రదేశం లోనూ, యెక్కడెక్కడ పీడించేవాళ్ళూ, పీడించబడేవాళ్ళూ వున్నారో అక్కడక్కడల్లా కూలీ రైతుల్లో ఒకబ్రహ్మాండమైన వుద్యమం బయలు దేరి పని చేస్తూంది. ప్రతీదేశంలోనూ వాళ్ళల్లో ఆత్మవిశ్వాసం, వర్గ చైతన్యం జాగృత మౌతూంది. పెట్టుబడిదారీ ప్రభుత్వ విధానంవల్ల

సామాన్య ప్రజలపై విధింపబడిన బానిసత్వాన్ని శాశ్వతంగా నాశనం చేసి ఆ సమాజ అస్థికలపై నూతన సమాజాన్నొకదాన్ని, న్యాయమూ, సమానత్వమూ, సోదరత్వమూ అనే వున్నతాదర్శాలపై నాధారపడివున్న నూతన సమాజాన్నొకదాన్ని నిర్మాణం చేయడమే మన ఆదర్శం. సమాజంలో వుండే అన్యాయాల్నీ, బాధల్నీ గురించి హృదయాల్ని ద్రవింపచేసే గీతాల్ని పాడుకుంటూ కుర్చుంటే కాదు. అట్లాంటి గీతాల్ని పద్ధెనిమిదో శతాబ్దంలో బానిసలూ పాడేవాళ్లు. ఇప్పటికీ అనేకచోట్ల పాడుతూన్నారు కూడాను. పాటలతో మన కర్తవ్యం పూర్తికాదు. చేయవలసిందల్లా తన్నెదుర్కొని బానిసత్వంలో వుంచేటందుకు చేయబడే ప్రభుత్వాలన్నిటినీ చలించని ధైర్యంతో ఆత్మవిశ్వాసంతో త్రోసి రాజనడానికై పనిచేయడమే. ప్రతిచోటా యిట్లాంటి ప్రయత్నాలు తీవ్రంగాకొనసాగించబడుతూనేవున్నాయి. ఈజీవితం మానవసమాజంలో మూడువంతులమందికి యాతనాపూరితంగానూ వున్న యీ దుర్భరజీవితం అందరికీ సంతోషదాయకంగానూ, ఆశాపూరితంగానూ వుండేటట్లు చేయడమెట్లాగ? అనే ప్రతీవాడూ యోచిస్తూన్నాడు. తన లోకజ్ఞానాన్నీ తన అనుభవాన్నీ తన దుఃఖపూరిత జీవితాన్నీ వుపయోగించి సామాజిక జీవితాన్ని యెదుర్కొంటూన్న క్లిష్టసమస్యల్ని విడదీయడానికే ప్రయత్నిస్తూన్నాడు. దుర్భరజీవితరంగంలో తనతోబాటు సహచరులుగావున్న వాళ్లతో తనకు ఐక్యత కలిగించుటకొరకై సంఘాల్ని స్థాపింప ప్రారంభిస్తున్నాడు. ఏకైకాదర్శానికై పాటుపడేవాళ్ళందరూ ఒక్క సంఘంగా చేరి విషమసమస్యల్ని యెదుర్కోడం నేర్చుకుంటారు. చాలీచాలని స్వల్పవిరామాలపై ఆధారపడిన సంఘాల్ని బహుకష్టంతో స్థాపిస్తారు. దేశవిదేశాల్లో వున్న తమలాంటి సోదరబృందాలతో సంబంధాలు కల్పించుకుంటారు. ఎట్లాంటి సామాజిక వ్యవస్థ స్థాపించబడినట్లయితే యీ ప్రపంచాన్ని అలుముకున్న అశాంతి, యుద్ధప్రియత్వమూ తొలగింపబడతాయో అట్లాంటి సమాజనిర్మాణానికీ, ఆ శుభదినం త్వరలో రావడానికి యీతడు,—యీ పెద్దకబుర్లుచెప్పే రాజకీయవేత్తలూ, శాంతిదూతలూ,

మానవసేనాపరాయణులూ. అనిపిలువబడే వీళ్ళందరికంటె యెక్కువ గానే పనిచేస్తాడు. తన తోటిసోదరులు విదేశాల్లో ఏమిచేస్తున్నారో తెలుసుకోవడంకోసం, వాళ్ళలోగల పరస్పర సంబంధాలు వృద్ధిచేసుకోవడం కోసం, తనభావాల్ని యింకా విశాలపరుచుకోవటానికి, ప్రచార సౌకర్యం కోసం తన పత్రికల్ని అతికష్టంమీద సాగిస్తూంటాడు. అతని శ్రమ, నిరంతరకృషి ఎంత ఉన్నతభావమూలకములు! ఎల్లాంటి విసుబు, విరామమూ లేని పోరాటాన్ని సాగిస్తూన్నాడు! ఎడతెగని కష్టాలవల్ల, తప్పుడభిప్రాయాలవల్ల, ప్రభుత్వ దౌర్జన్యాలవల్ల ధైర్యహీనులై కొందరు తన్ను విడిచిపోతూంటారు. ఒక్కొక్కప్పుడు తుపాకిగుళ్ళవల్లా, ఆకస్మికదండయాత్రలవల్లా చెదరిపోయిన తన సహచరుల్ని తిరిగీ కూర్చుకుంటూండాలి. ఒక్కొక్కసారి సమూహ వధలవల్ల పాడుబడిపోయిన "స్టడీ—సర్కిల్సు" ను తిరిగి కొనసాగిస్తూండాలి. ఎంత కష్టము!

ఈ పత్రికలన్నీ నడపాలీ అంటే నిద్రాహారాలు కూడా వదలిపెట్టాలి. ఎక్కడెక్కడివార్తలో సంపాదిస్తూండాలి. ఎన్నెన్ని విషయాలో చదివి పాఠకులకవి సరిగా అందచేస్తూండాలి. తమ జీవితావసరాలకై బానిసలుగా పనిచేస్తూన్న కార్మిక వర్గమంతా యీ ఆందోళనను సాగిస్తూంటారు. వాళ్లు కానీ కానీ చొప్పున విరాళాలు వేసికొని డబ్బు పోగుచేస్తారు. గంజిలో వుప్పునైనా మానేస్తారు గాని యీ ఆందోళవి పోషించడం మానలేరు. మానరు. ఇందులోనూ ఎంత ప్రమాదంవుంది. ఆ యజమాని యెప్పుడైతే సేవకుడు తిరుగుబాటుచేసే వుద్దేశాన్ని కలిగివున్నాడని తెలుసుకొన్నాడో, అప్పుడే అతన్ని పనిలోనుంచి తొలగించేస్తాడు. కుటుంబం, భార్యా బిడ్డలు, మాడిపోవలసివస్తుంది. అతనికి యేభయచ్చాయలూ లేకపోలేదు. కాని యేవో కష్టాలు వస్తాయని మన కర్తవ్యాన్ని విస్మరించడమా? మరొకటి. వాళ్ళకి యిప్పుడున్న వాటికంటె ముందు యెక్కువ కష్టాలు వస్తాయా? సామాన్య కార్మిక రక్షక సంఘాల్లోకి వెళ్ళిచూస్తే నీకు కానవచ్చే పరిస్థితి యిదే! ఈ అసమాన యుద్ధంలో....అంటే సుస్థాపితాలైన సాంఘిక, రాజకీయ, ఆర్థిక, మత

శక్తులతో పరికరశూన్యులైన యీకార్మికుడుచేసే పోరాటంలో అతడెన్ని సార్లు యిల్లా వాపోయి వుంటాడోగదా!

"మన జీవితాల్నికూడా లెక్కచేయక, సామాజిక వ్యయంమీద చదువుకున్న ఆయువకులిప్పు డెక్కడవున్నారు. వాళ్లు చదువుకొంటూన్న రోజుల్లో వాళ్ళకు కావలసిన దుస్తులూ, తిండీ, యిచ్చింది మనమే కదా? ఎండవానలు లెక్కపెట్టక కొండలు పిండికొట్టే బరువులు మోస్తూ కడుపులోకి గంజినీళ్ళయినా పూర్తిగా లేకపోయినా యీ పెద్ద పెద్ద భవనాలూ, కళాశాలలూ, మ్యూజియములూ యిలాంటివెన్నో నిర్మించి ఇస్తూన్నాం వాళ్ళకోసం. పుస్తకాలు చదవడం మనకు తెలియనే తెలియదు. కాని వాళ్ళకోసం యెల్లాంటి చక్కని పెద్దపుస్తకాలు అచ్చువేసి ఇస్తూన్నాము! కళ్లు గుంటలుబట్టి పాలిపోయిన ముఖాలతో, మానవ సంఘంయొక్క విజ్ఞానాన్నంతా తమ బుర్రల్లోనే ఇముడ్చుకొన్నామనే పెద్ద పెద్ద మాటలు చెప్పే పండితులిప్పు డేమైనారు? వాళ్ళకళ్ళకు మనం పురుగుల్లా కూడా కనిపించము కాబోలు! స్వాతంత్ర్యాన్ని గురించి వ్యాఖ్యానాలు చేస్తూ, గంభీరంగా మాట్లాడే ఆ దేశభక్తులిప్పుడేమైనారు? నిత్యమూ ధూళిలోకి అణగద్రొక్కివేయబడుతూన్న మన స్వాతంత్ర్యాన్ని గురించి ఆదేశభక్తులెప్పుడైనా ఆలోచించేరా? ఈ వ్రాతగాళ్ళూ, కవులూ, చిత్రకారులూ, వీళ్ళూ వాళ్ళూ అన్నమాటేమిటి? ప్రతీవాడూ దీనప్రజలనీ, కష్టజీవులనీ, కళ్ళంట నీళ్లు కారుస్తూ యెన్నో వుపన్యాసాలిస్తారు; కథలు వ్రాస్తారు; చిత్రాలు చిత్రిస్తారు! కాని వాళ్లు మన యీపోరాటంలో యేమూలనైనా కనిపిస్తూన్నారా? సమాజంలో వున్న కుళ్లని తొలగించడానికై మనం చేస్తూన్న యీపోరాటంలో వాళ్లు మనకెల్లాంటి సానుభూతినైనా చూపుతూన్నారా?"

కొందరు తపరెల్లాంటి స్థితిలోవున్నా పిరికివాళ్ళయి వుపేక్షాభావంతోనే తిరగబడే సమర్థత, మగతనం లేక తృప్తితో అనుభవిస్తూంటారు. మరికొందరు సిగ్గునీ, మానుషాన్నీ విడిచిపెట్టి సామాన్యప్రజలను

తమ సౌకర్యాలకోసం నీచంగా దోచుకొంటూ కష్టజీవుల పోరాటాన్ని యెదిరిస్తూ కుతంత్రాలవల్ల దాన్ని అణచివేయడానికి చూస్తూంటారు.

అప్పుడప్పుడు ఒక్కొక్క పుద్రేకస్వభావంకలవాడో, కీర్తి ప్రతిష్టలు కోరేవాడో, ఒక యువకుడు యీ పోరాటంలోకి వస్తూంటాడు. బహుశా అతడు తన మనోవీధుల్లో పెద్ద పెద్ద వూరేగింపులూ, అధ్యక్ష పీఠాలు, యుద్ధరంగంలో జయం కలిగినమీదట లభించే గౌరవం వీటినే చిత్రించుకొంటూ ఆశాపూరితుడై దివాస్వప్నాలు కంటూంటాడు,

కాని తనగమ్యస్థానానికి త్రోవ చాలా దీర్ఘమనీ, అది పువ్వులతో నిండినది గాక ముళ్ళతో నిండినదనీ తెలిసికొన్న తర్వాత లానంతవరకూ యే సిద్ధాంతలకై పోరాడేడో వాటినే గంగలోముంచి పరుగెడతాడు. సాధారణంగా వీళ్ళంతా ఆశతో ఏదో బాపుకుందామని పచ్చిన ఆత్రగాళ్లు. ఆ పాలపొంగు కాస్తా చల్లారిన తర్వాత వాళ్లు సాధారణంగా పదవుల కోసమూ, వోట్లకోసమూ మాత్రమే చూస్తూ కూచుంటారు. వాళ్లు మొదట యేసిద్ధాంతాల్ని పొగడేరో వాటినే అమలులో పెట్టడానికి ప్రజలుచేసే పోరాటంలో వాళ్ళకి వ్యతిరేకంగా వుండడానికి కొంచెమైనా సిగ్గుపడరు. వాళ్ళ మీదనే తమ ఫిరంగుల్ని యెదురుతిప్పడానికి యేమీ సంకోచించరు. వాళ్ళమాట వేదవాక్యమని, యిదివరదాకా వాళ్ళ అధికారంక్రింద వున్న ప్రజలు తమనిచూసే అట్లాఅన్నారనీ వాళ్ళవుద్దేశం. అంతే గాని ఏవున్నతాదర్శాన్ని వాళ్లు ఆరాధించేరో దానివల్లనే వారికి నాయకత్వాన్ని యిచ్చేరని అనుకోరు. వీళ్లల్లోనే మరీ నీచత్వానికి పాల్పడి ప్రాముఖ్యమైన సిద్ధాంతాలకే పెడర్థాలు తీసి వాటినే యీ పోరాటాన్ని నడిపేవారిమీద యెదురుతిప్పడానికి సంకోచించని ద్రోహులు కూడా వుంటారు. ఈ ద్రోహుల్ని, నీచుల్ని, పిరికిపందల్ని గురించి వ్రాసి మనకాలాన్ని వృథా చేసుకోవద్దు.

మధ్యతరగతి యువకుల్లో కొందరు యిల్లాంటి నీచత్వానికీ, గర్వంతోకూడిన అసహ్యతకీ, పిరికితనంతోకూడిన అపవాదులకీ ద్రోహా

చరణానికి వెనుదీయకపోయినా, చరిత్ర ప్రసిద్ధిగాంచిన ప్రతిసామాజిక విప్లవంలోనూ యీ తరగతి యువకులు ముఖ్యంగా పాల్గొంటున్నారనే సంగతి అందరికి తెలిసిందే. ఈమధ్యతరగతి యువకులే ప్రజల్లో ఆత్మ విశ్వాసాన్ని విజృంభింపజేయడానికి ముందంజవేస్తూ విప్లవాన్ని గమ్య స్థానానికి నడపడానికి తోడ్పడుతారు.

ఇంతపని వుంటూంటే నే నేమిచేయాలని నువ్వడగడం బాగుందీ? ప్రజాసామాన్యం కార్మిక, కర్షకులూ, ప్రపంచానికి కావలసివచ్చే సమస్త వస్తువుల్ని వుత్పత్తిచేసే యీ శ్రామికవర్గం శతాబ్దాలనుంచీ అజ్ఞానంలో ముంచబడి దోచుకోబడుతూన్న యీ శ్రామికవర్గం—బూర్జువావర్గంతో చేస్తూన్న మహాయుద్ధంలో వేలకొద్దీమంది యువకులకు తమ బుద్దినీ, యౌవనోత్సాహాల్నీ, శక్తినీ పూర్తిగా వినియోగించడానికి అవసరం లేకపోయిందా? ఉంది ఉంది. ముమ్మాటికీ వుంది.

మనం ఏమిచేయాలో వినండి!

శాస్త్రీయ సిద్ధాంతాల్ని ప్రేమించే ఓ విద్యార్థులారా! యువకులారా! మీకు సోషలిజమంటే సరిగా తెలిసినట్లయితే, మన తలుపుల్ని తట్టుతూన్న యీ గొప్పవిప్లవాన్ని మీరు సరిగా అర్థం చేసుకొన్నట్లయితే శాస్త్రాలన్ని టినీ తిరిగి వర్గీకరించి నూతన సామాజిక సిద్ధాంతాలతో విరుద్ధంగాకుండా వుండేటట్లు పనిచేయాలనీ యీమహారంగంలో వెనుక ఎవరూ ఎప్పుడూ కనీ వినీ యెరుగని పరిపూర్ణమైన మార్పు తీసుకురావాలనీ అట్లా చేయ డం మీకు విధియై వుందనీ మీకు వేరే చెప్పాలా?

ఇప్పుడున్న చారిత్రక గ్రంథాల్లో చక్రవర్తుల గాథలూ, గొప్ప రాజకీయవేత్తల కూటనీతులూ, రాజకీయసభలూ, పార్లమెంట్లూ, వీట్ల కార్యక్రమాలూ, పాలకజాతులు దేశాభిమానంపేరిట స్వలాభంకోసంచేసే దారుణయుద్ధాలూ, యివి మినహాగా మరేమి వున్నాయి? ఈ చరిత్రల్ని కూడా నూతన పద్ధతులమీద సంస్కరించి వ్రాయవలసి వుంటుంది. వాటిల్లో మానవ సంఘంయొక్క క్రమవికాసం, ప్రభుత్వమూ, మతమూ,

వీట్ల వుద్దేశ్యాలూ, వీటివల్ల యేయేవర్గాలు లాభం పొందేయో, కార్మిక కర్షక వర్గాల, ప్రజాసామాన్యం. వీళ్ళ స్థితిగతుల్ని ప్రభుత్వాలు యెట్లా దోపిడీచేసి నాశనం చేశాయో మొదలైన విషయాల్ని శాస్త్రీయదృష్టితో వ్రాయాలిసి వుంటుంది. అర్థశాస్త్రాలన్నీ కూడా ధనికవర్గం శ్రామికుల్ని నిరంతరం దోపిడీచేసే పద్ధతుల్నీ, సులభమార్గాల్నీ, పరస్పర విరుద్ధ సూత్రాల్నీ, బోధిస్తూ యీ పెట్టుబడిదార్ల దోపిడీవిధానమే మనకు ముక్తి దాయకమని బోధిస్తూ యీవిధానాన్ని త్రోసివేస్తే చాలా ప్రమాదంవాటిల్లు తుందని ప్రచారం చేస్తూన్నాయి. ఈఆర్థిక శాస్త్రాల్ని కూడా అంతర్జా తీయ దృష్టితో ఆధునిక పారిశ్రామిక విప్లవాన్ననుసరించి తిరిగివ్రాయాలి. ఈ విధంగానే మానవశాస్త్రం, సామాజిక శాస్త్రం, నీతిశాస్త్రం మొదలైన వాట్లన్నిటిలోనూ సంపూర్ణమైన మార్పులు తీసుకురావలసివుంది. ప్రకృతి శాస్త్రంయొక్క వివిధశాఖల్లోకూడా ఆధునికమైన మార్పులు యెన్నో తీసికొనిరావలసి వున్నాయి. సరే, చాలును. "మాటలు చెపుతే కార్యం లేదు. మీరు కార్యరంగంలో దూకాలి. మీశక్తినంతనీ ఈమహాకార్యం నిర్వహించడంలో వినియోగించాలి. శాస్త్రవిజ్ఞానంవల్ల మీ మీ అంధ విశ్వాసాల్ని పారద్రోలాలి. మానవత్వమనే సామాన్య ధర్మంపేర మన లోని ఐకమత్యాన్ని పెంపొందించాలి. మనల్ని నిరంతరం యెదుర్కొం టూన్న కఠిన సమస్యల్ని విడగొట్టే పద్ధతుల్ని నేర్చుకోవాలి. వైజ్ఞానిక శాస్త్రపరిచయంవల్లకూడా మీలో యిల్లాంటిశక్తులు విజృంభించకపోతే తప్పెవరిది? వెనుకటి శతాబ్దాల్లో తత్వశాస్త్రవేత్తలు యెల్లాంటి త్యాగాలు చేసేరో అట్లాగే మీరుకూడా సత్యాన్వేషణకై మానవ సమాజ కల్యాణా నికై అనంత త్యాగం చేసి పోరాడుతూ ఆదర్శప్రాయులుగా వుండాలి.

ఓ వైద్యుడా! చిరకాలానుభవంచేత నీవు సోషలిజంలోని నిజాన్ని గ్రహింపగలిగినట్లయితే నీకర్తవ్యమేమిటో తెలుసా? నేటి సమాజంలోని దురాచారాలూ, కూలీ వ్యవస్థా యిప్పట్లాగే వున్నట్లయితే మానవజాతికి ఘోరపతనం తప్పదని ప్రజాసామాన్యానికి నీవు చెప్పవలసి వుంటుంది. ఇప్పటి అనారోగ్యకర పరిస్థితుల్లో, దారిద్ర్యంలో పుట్టడం, పెరగడం,

జరుగుతూన్నంత కాలమూ యెన్ని కొత్తమందులు కనిపెట్టినా ఎందరు ధన్వంతరులు దిగివచ్చినా, రోగాల్ని యేమాత్రమూ తగ్గించలేరని ప్రజలకి నచ్చచెప్పాలి. రోగాలన్నిటికీ ఆర్థిక అవ్యవస్థా, భౌతిక అసమానత్వమూ, యీ రెండే కారణాలని వారికి నిరూపించి చెప్పవలసివుంటుంది. ఈ భేదాల్ని నిర్మూలిస్తేనేగాని యీ రోగాల్ని అరికట్టలేమని చెపుతూ, దాంతోపాటుగా వాటిని నిర్మూలించే మార్గంకూడా చెపుతూవుండాలి.

ప్రతిక్షణం కుళ్ళిపోతూన్న యీ సమాజంలో తీసివేయాల్సిన భాగాల్ని శస్త్రచికిత్స చేసితీరాలి. మానవులు విశాల భావంతో తమ జీవితాల్ని నడుపుకోవలసిన పద్ధతినీ, అవకాశాల్నీ ప్రతీవాడికీ చెప్పాలి. నిర్జీవమైన శరీరాంగాల్ని ఛేదించకపోతే మిగిలిన శరీరాన్నంతనీ నశింపచేస్తుందని వాళ్ళకు బోధపర్చాలి.

ఓ యువకుడా! నీవు యంత్రవిద్యనీ, ఆధునిక శిల్పకళల్నీ అభ్యసించేవుంటే నీవు నీ పరిశ్రమకీ, పరిశోధనలకీ ఫలితం నిరూపించాలి. కర్తవ్యనిర్ధారణ చేసుకోలేకుండావున్నవాళ్ళకి యింతవరకూ మానవుడెంతవిజ్ఞానం ఆర్జించినదీ, అజ్ఞానసహాయంతో యెలాంటి సుఖజీవనాన్ని గడపవచ్చునో చెపుతూ కర్తవ్యపరాయణులుగా చెయ్యి. ఈయంత్ర సాధనాలు సమాజస్వాధీనంలోకి తేబడి సరియైన వ్యవస్థలో నడుపబడేటట్లయితే అద్భుతమైన ఫలితాలు కల్గుగుతాయని, సమాజ అవసరాల్ని దృష్టిలోపెట్టుకొంటూ వస్తూత్పత్తిచేస్తే అనేకరెట్లుగా పుత్పత్తిఅధికమై, ప్రజల అవసరాలన్నీ తీరుతాయని వాళ్ళకి నచ్చచెప్పు.

ఓ యువకుడా! నీవు కవివీ, చిత్రకారుడివీ, శిల్పివీ, అయినట్లయితే నీ కర్తవ్యమేమిటో గుర్తించావా? నువ్వుఆరాధిస్తూన్న కళయొక్క సంపూర్ణాభివృద్ధినే కోరేటట్లయితే ఇట్లారా! నీ కలాన్నీ, కుంచెనీ, ఉలినీ, సామాజిక విప్లవానికి మార్గం చేయడంలో వుపయోగించు. ఉత్సాహపూరితమైన రచన, భావగర్భితమైన చిత్రం, వీట్లతో అత్యాచారాలకి విరుద్ధంగా కార్మిక కర్షక వర్గంచేస్తూన్న విప్లవానికి దోహదం చెయ్యి.

విప్లవాగ్నిని రగుల్కొల్పేటందుకై మానవ సమాజంయొక్క ఔన్నత్యాల్నికై, యెవడు తనజీవితాన్ని అర్పిస్తున్నాడో వానితల్లియే ధన్యురాలని నొక్కి చెప్పు. శ్రామికవర్గానికి వాళ్ళ ప్రస్తుతావస్థ ఎంతదీనంగా వుందో అలాంటి స్థితికి కారణాలేమిటో స్పష్టంగా తెలియజెయ్యి. సమాజంలోని మూఢాచారాలూ, విపరీత సిద్ధాంతాలూ మనకు కళంకాలనీ, వాటిని మనం తొలగించేటట్లయితే మన జీవితం యింతకంటె యెన్నో రెట్లు వాంఛనీయంగా వుంటుందనీ చెప్పాలి సుమా!

ఒకటే ఆఖరుమాట చెపుతున్నా. ఎవళ్ళదగ్గర జ్ఞానం, వక్తృత్వం, యోగ్యత, కష్టపడి పనిచేయగల శక్తి, వున్నాయో అల్లాంటి వాళ్ళంతా లేచి రండి: మీ మనసుల్లో కార్మిక కర్షకులయొక్క కష్టాలికి కొంచెమైనా సానుభూతివుంటే రండి: మీ స్నేహితుల్ని కూడా మన యీన్యాయపక్షానికి తీసికొని రండి. మానవ సమాజానికి యెవళ్లు తమ జీవితాల్ని, అర్పిస్తూ, విప్లవ సామగ్రిని సమకూరుస్తూన్నారో వాళ్ళ పక్షాన్ని అవలంబించి మీ కర్తవ్యాన్ని నెరవేర్చుకొండి. కాని మీరంతా ఒక్క విషయాన్ని జ్ఞాపకం వుంచుకోవాలి. మహానాయకునిలా గాక స్నేహితునివలె రంగంలోకి దూకండి. నువ్వు యిక్కడ అధికారం చెలాయించడానికి రాకూడదు. ఒక నూతన జీవితంలో అడుగుపెట్టి, నీ శక్తియుక్తుల్ని సమాజ క్షేమాన్నికై వినియోగించడానికే వస్తూన్నా మనుకోవాలి సుమా! ప్రజలికి వుపదేశించడంతోనే నీపని పూర్తయిందనుకోకు. ప్రజల కోరికలకు రూపంయిస్తూ వాటిని పూర్తి చేసేటందుకు వాళ్ళతోబాటుగా నీవు కూడా తీవ్రపోరాటం సల్పాలి. ఏవిధమైనవిశ్రాంతి కోరకుండా నీలోని యౌవనోత్సాహాన్నీ, జీవితానుభవాన్నీ సమ్మిళితంచేసి కర్తవ్య మార్గాన్ని అనుసరించిన వాడవు గమ్మ. ఇల్లాచేస్తేనే నువ్వు సార్థకజీవితాన్ని గడిపినవాడవవుతావు. అప్పుడే నీవీ విషయంలో చేస్తూన్న ప్రయత్నాలన్నీ వ్యర్థమైపోవడం లేదని తెలుసుకోగలుగుతావు. ఎప్పుడైతే ఒకసారి నీ ఆలోచనలకీ, కార్యాలకీ యిట్లాంటి వున్నతభావ మూలకమైన ప్రేరణ కలుగుతుందో అప్పుడే నీలో అంతర్లీనాసై

వుంటూన్న నీ వెప్పుడూ వూహించి కూడా వుండని. వుత్తమ కార్య శక్తులు నీకు కలుగుతాయి.

నీ వీవిధంగా ప్రజాసామాన్యంతో కలిసిపోయి, న్యాయంకోసం సమాసత్వంకోసం యెడతెగని పోరాటం చేస్తూంటే అంతపరకూ దూర ధూరంగా చెదరిపోయివున్న కార్మిక కర్షక శక్తులన్నీ నీయందే కేంద్రీక రించబడతాయి. ఇంతకంటె మనం కోరేదింకేముంది?

ఇప్పుడైనా ధనవంతులకూ, వున్నత పదవీవాదులకూ రెండుమా టలు చెప్పకపోతే బాగుండదు. ఆశ్రేణులకు చెందిన ఓ మానవులారా! మీజీవితాల్లోని అశాంతినీ, దైవిధ్యాన్నీ పోగొట్టుకోవాలంటె సోషలిష్టుల పద్దకు చేరండి. వాళ్ళతో కలిసి పని చేయండి. సామాజికవిప్లవాన్ని సఫలంచేసే యత్నాల్లో మీరుకూడా తోడ్పడుతూ, కార్మిక కర్షక వర్గాలకి మీ పూర్వులు చేసినద్రోహానికి ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకోండి. మీలో యే మాత్రం విశాలభావం, శాస్త్రీయ విమర్శనాశక్తి, మానవత్వమూవున్నా, సోషలిజం అంటే ఒక స్వాభావిక పరిణామంగా తోచకమానదు. కాని ధనస్వామ్యవాదులకీ సామ్రాజ్యవాదులకీ యీ మహోన్నతాదర్శం అసం బద్ధంగానూ, దౌర్జన్యయుతంగానూ కనిపించడంలో వింతయేమీ లేదు. యుగయుగాలనుంచీ కోట్లకొద్దీ సామాన్యప్రజల్ని యీ వున్నతవర్గాల వారు చేస్తూన్న పీడనమూ, దోపిడీ, సంహారమూ, ధౌర్జన్యాలుకావనే వాళ్లు వాదిస్తారు కాబోలు!

ఓ బీద సాదలారా! ఈ వర్గాలకిచెందిన యువకులైన మీతో రెండు ముక్కలు చెప్పితీరాలి. ఈరోజుల్లో మీకు అట్టే యెక్కువగా చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. ఏమంటే మీరెంత విద్యావిహీనులైనా, బల హీనులుగావున్నా, దారిద్ర్యం, నిరుద్యోగం, సామాజికపీడనం, పెట్టుబడి దార్ల దోపిడీ, మొదలైనవాట్లకు గురిఐై నిత్యమూ మాడిపోతూన్న మీరు సోషలిష్టుల్లో చేరకుండా యెల్లా వుంటారు? బీదవాళ్ళల్లో పుట్టికూడా యెవడు సోషలిస్టు విప్లవానికి దూరంగావుంటాడో వాడు తన సౌఖ్యం

కూడా యెందులోవుందో యెఱగని మందుడనీ, మూర్ఖుడనీ, చెప్పక తప్పదు.

ఉత్పా! మీరప్పటికి యింకా వీధుల్లో ఆడుకొనే చిన్నవాళ్లుగా వుండే వాళ్లు. జ్ఞాపకం లేదూ? మీరు చిరిగిపోయిన గుడ్డలతో వీధుల్లో ఆడుకొనే వాళ్లు. అది నడిశీతాకాలం. ఆచింకిరిగుడ్డల్లోంచి చలి, దుమ్మూ, మీ శరీరాల్ని యెప్పుడూ పీడిస్తూవుండేవి. ఆసమయాల్లో బాగా బలిసిన కొంత మంది పిల్లలు మంచిదుస్తులు ధరించి వీధంటపోతూ మిమ్మల్ని హేళన చేయడం జ్ఞాపకంలేదూ? మీకూ అభిమానం వుంది. ఆ అవస్థలో కూడా వాళ్ళల్లో యెప్పుడూ తెలివితేటల్లోకాని, పనిచేసే శక్తిలోగాని మిమ్మల్ని మించివుండలేదని మీకు బాగా తెలుసు. అయితేనేం! మీరు బీదవాళ్ళు, తక్కువవాళ్ళు, గాదామరి? వాళ్ళకున్న అవకాశాలు మీకేవీ? తరువాత కొద్దికాలానికే మీరు పొట్టకూటికై ఫ్యాక్టొరీల్లో చేరో, యేఆసామీవద్దో పాలేరుతనానికి కుదిరో, యంత్రాల్లోనూ, పొలాల్లోనూ, బానిసల్లాగ పని చేస్తూ మీ జీవితాల్ని భారంగా గడుపుతూన్నారు. ఈలోపుగా ఆ లావాటి పిల్లలు, స్కూళ్ళు, కాలేజీల్లోనూ దండయాత్ర లు కొడుతూ పెద్దవాళ్లయి మీనెత్తిమీదకెక్కి కూర్చుంటారు. వాళ్ళు మీ యజమానులట! అంగేత పొందదగిన జీవితసౌఖ్యాలన్నిటినీ మీనుంచే పిండి వాళ్ళు . అనుభవిస్తూ వుంటూవుంటారు. కాని మీఅవస్థ యెట్లా వుంటుంది? ప్రతీరోజూ మీరు పనిలోంచి యింటికి కాళ్లీడ్చుకుంటూ, రోజుకుంటూ పోతారు. చీకటి గానూ, చెమ్మగానూ వున్న చిన్న కుటీరంలో చేరి ఆకాస్త జాగాలోనే నీ కుటుంబం అయిదారుగురికీ తిండీ, పెట్టూ, విశ్రాంతీ, నిద్రా కాల క్షేపం చేయాలి.

నడివయస్సులోనే వృద్ధాప్యాన్ని పొందిన ఆ స్త్రీ నీతల్లి కాబోలు! పాపం! ఆమె యిన్నిగండిపిళ్ళు, నాలుగుమెతుకులలా నీ దగ్గర పెడు తుంది. ఆ గండిపిళ్ళయినా ప్రశాంతంగా త్రాగుదామా అంటే అదీ లేదు. నూకలుకొన్న షావుకారికి రేపు డబ్బివాలిగదా? అనేది నీ హృది

యంలో వేదన కలిగిస్తూంటుంది. అద్దెవారు వచ్చి అడుగుతే ఏం చెప్పాలా? అనే ఆలోచనకి అంతమే వుండదు. ఇల్లాంటి పరిస్థితుల్లో పాపం, ఆగంజినీళ్ళయినా యెల్లా వంటబడతాయి నీకు?

నీ పూర్వులంతా గడపిన దుఃఖపూరిత జీవితాన్నే నువ్వూ గడపాలని కోరుతూన్నావా? కొద్దిమందియొక్క సుఖవిలాసాలకోసం కోట్ల కొలది మానవులు బలిచేయబడుతూంటే నువ్వు కూడా సహించి వూరుకొంటావా? ఏరోజుకారోజు, రేపటి గతేమిట్రా? అనే ఆలోచనతో బ్రతికివున్నంత కాలమూ వేదన పడదలచుకున్నావా? సోమరిపోతుల సుఖంకోసం, వాళ్ళకు సంపదల్ని సమకూర్చడంకోసం, నీ జీవితానందానికి దూరమైపోదలుచుకున్నావా? నిరంతర పరిశ్రమచేతా, కష్టాలవల్లా, క్రమక్రమంగా క్షీణించిపోతూ, కష్టాలకై కన్నీరుగారుస్తూ, కర్మ, కర్మ, అంటూ వూరుకొనే వుండదలచుకున్నావా? నీలో కొంచెమైనా పౌరుషం లేదా? లే, సోదరా! నీకు యిప్పటికంటె ముందు యెక్కువ కష్టాలు వస్తాయా? -

నువ్వు యిప్పుడున్న అవస్థలోనుంచి బయటపడేటందుకు మార్గం కనబడనప్పుడు నువ్వు యిట్లా అనుకుంటావు; "మావంటివాళ్లు కోట్ల కొద్దీవున్నారు. లోకం అంతా యిల్లాంటి దురవస్థలోనే వుంది. ఈ పరిస్థితుల్లో మార్పు యెల్లా సాధ్యమౌతుంది. తిరగబడితే యీగంజినీళ్ళకి కూడా మొహం వాచాలేమో; ఏదో శాస్త్ర వున్నవాళ్ళు ఎల్లా తిరిగినా బాగుంటుంది. కాని మాబోటివాళ్ళు చాకిరీచేస్తూ చచ్చినట్లు పడి వుండడమే మంచిదేమో!" ఎల్లా అనుకున్నా మీజీవితాల్లోని కష్టాలే మిమ్మల్ని మేలుకొల్పుతాయి.

పెట్టుబడిదారీ లాభాల పద్ధతుల్లోనున్న పరస్పరవిరుద్ధశక్తుల వల్ల సాధారణంగా వ్యాపారక్షోభ వస్తుంది. అందువల్ల మిల్లులు మూసి వేయబడతాయి. వ్యాపారం మందగిస్తుంది. ధరలు పడిపోతాయి. ఉద్యోగాలు పోతాయి. వేలకొద్దీమంది జనులు నిరుద్యోగులై మల మల మాడి

పోతారు. పంటలు యధాప్రకారంగానే పండుతాయి. గాని ప్రజాసామా న్యానికి గంజికూడా కరువౌతుంది. మిల్లులు అందరికీ సరిపడే బట్టలు ఉత్పత్తి చేస్తాయి. కాని లాభాల్ని పంచడానికై ఉత్పత్తి నియమితం చేయబడుతుంది. బట్టగుడ్డలుకూడా లేక జనులు శీతవాతాతప బాధలకి లోనై వణకిపోతూంటారు. కుటుంబాలకి కుటుంబాలే మల మల మాడి, రోగాలతోటి పీడింపబడుతూ చస్తూంటారు. ఏటేటా వైద్యకళాశాల ల్లోంచి తరిఫీదై వేలకొద్దీ వైద్యశిఖామణులు పట్టాలుపొంది వస్తూంటారు. కాని రోగాలకి ప్రజలు క్రమంగా ప్రతీయేటా అధికాధికంగానే బలి యౌ తుంటారు. ఈపరస్పర విరుద్ధాల కన్నిటికీ మూలకారణం యేమిటి? సామాన్య కార్మిక కర్షకవర్గం యీవిధంగా పీడింపబడుతూంటే జమీం దార్లు, భూస్వాములు, మతాధిపతులు, వర్తకులు, ప్రభుత్వోద్యోగులు, మొదలైన వాళ్ళందరూ మాత్రం యధాప్రకారంగానే సుఖభోగాలతో, యౌవనవిలాసాలతో, సుందరభవనాల్లో, కాలు క్రిందపెట్ట నవసరం లేకుండానే కాలం వెళ్ళబుచ్చుతూంటారు. శిస్తులు తగ్గవు. పన్నులు తప్పవు; అద్దెలు మామూలే; వడ్డీరేట్లూ, లాభాలూ యధాప్రకారంగానే వుంటాయి: ధనవంతులింకా అధికధనవంతులౌతూ వుంటారు. బీద వాళ్ళింకా బీదవాళ్ళవుతూ, దరిద్రంతో క్రుంగిపోతూంటారు. ఇల్లాంటి అవస్థలో నీకీ సమాజవిధానంలోని లోట్లు కళ్ళకు కట్టినట్లు కనపడతాయి. నీచత్వంతో కూడిన సోమరిపోతుల స్వార్థానికై నిరంతరం కష్టించే సౌజన్యహృదయాలు లక్షలకొలదిగా బలిచేయబడుతూంటే యీ సమా జాన్ని నిర్మూలించి నూతన నిర్మాణం చేయవలసిన ఆవశ్యకత నీకు గోచరించదూ? అప్పుడే నీకు సోషలిస్టులు చెప్పే విషయాలన్నీ అర్థం కావడం ప్రారంభిస్తాయి.

సర్వజనీనమైన యిల్లాంటి వ్యాపారక్షోభమాట అల్లావుంచి, మీ స్వవిషయాన్ని గురించి మాట్లాడుకుందాము. తమ వ్యాపారంలో లాభా లధికం చేసుకోడానికి యజమాని మీ జీతాలు తగ్గించవచ్చు, లేదా,

రోజుకు యేరెండుగంటలో అధికంగా పనిచేయమనవచ్చు. మీరా అన్యాయాన్ని విరోధించబోతే అతడు మండిపడి, "లేచిపోండి! వెళ్ళి యేం గడ్డి తింటారో యేం చేస్తారో చూస్తా. ఈ కూలిపనైనా యెవడిస్తాడో మీకు?" అంటాడు. అప్పుడే మీకు తెలుస్తుంది. నీ యజమాని మిమ్మల్ని గొర్రెను గొరిగినట్లు గొరగడమే గాకుండా, మిమ్మల్ని యింకా నీచంగా చూడదలచేడని, ఈపెట్టుబడిదారీ వస్తూత్పత్తి పద్ధతీ, ఆర్థిక అసమానత్వమూ మిమ్మల్ని శాశ్వతంగా బానిసలుగా చేస్తూన్నాయనీ, వాటిని నిర్మూలించనంతవరకూ మీస్థితేమీ బాగుపడదనీ గ్రహించగలుగుతారు. మీరాసమయాల్లో వాళ్ళకు లొంగిపోయారా మీలోని మానుషత్వం నశించిపోయినట్లే! మీరక్తమాంసాలన్నీ పిండేసిన తర్వాత మిమ్మల్ని దూరంగా తోసేస్తారు. అల్లాంటి అవకాశం వాళ్ళకు యెందుకీయాలి? మీ రక్తంలో వేడి అంటూవుంటే వాళ్ళదురంతాల్ని ధైర్యంగా యెదిరిస్తారు. వాళ్లు మిమ్మల్ని పనిలోనుంచి తొలగిస్తారు. అప్పుడు మీరు "బ్రతుకు జీవుడా" అని శోషలిస్టులదరిచేరి యీఆర్థిక, సామాజిక, రాజకీయ బానిసత్వాలన్నింటినీ రూపుమాపి నూతనసమాజాన్ని స్థాపించడంలో తోడ్పడతారు.

ఓ యువతుల్లారా! సమాజంలో మీరెక్కడ వున్నారు? బానిసలకంటె అధమాధమస్థితిలో గాదా? ఆర్థిక బానిసత్వం మీ ముఖ్యలక్షణం! నిరక్షరత మీముఖ్యయోగ్యత! పల్లెటూళ్ళల్లో తిండికికూడా జరక్కపోవడంచేత యేకూలిపని దొరుకుతుందనో యేఫ్యాక్టరీలో చేరుదామనో పట్టణానికి చేరుకుంటూన్న బీదవాళ్ళూ, రైతుస్త్రీలు యెంతమందున్నారు: మీకూ తెలుసును, పట్టణాల్లో జీవించడం కష్టతరమని. కాని యేమిటి గత్యంతరం? పాపమూ సోదరీమణుల అవస్థ యేమవుతుందో తెలియదూ? ఎపుడో శాస్త్ర నాలుగుపేస్తూ, నోట్లోకి పోయేఅవకాశాలున్న పెద్దమనిషి, వాళ్ళబీదతనాన్ని అవకాశంగా తీసుకొని తియ్యనిమాటలు చెప్పి ఆమెను వలలో వేసుకుంటాడు. ఆమెను తనకు అవసరం వున్నంతవరకూ వుప యోగించుకుంటూ తర్వాత పాలలోబడ్డ యీగను పారేసినట్లుగా పారేంగా

తోసేస్తాడు. ఆ అవస్థలో ఆమె నెత్తిమీద ఒకబిడ్డ భారంకూడా పడుతుంది. దానితోటే ఆమె పతనం ప్రారంభం. దుఃఖకరమైన జీవితాన్ని గడుపుతూ కొద్దికాలంలోనే తన యౌవనాన్ని పోగొట్టుకొని యేరోడ్డు ప్రక్కనో తన జీవితాన్ని ముగిస్తుంది. ఇలాంటి కథలు యెన్నింటినో దినదినమూ వింటూంటాము.

భౌతిక వాంఛల్ని పొందడానికేగదా మానవులిట్లాంటి దురంతాలికి పాల్పడుతూన్నారు. కాని ఆ భౌతికబానిసత్వాన్ని నిర్మూలించడానికి మీరెట్టి యత్నాలను చేస్తూన్నారు? ఓసోదరీమణులారా! కార్మిక కర్షక యువతుల్లారా! మీచిన్నిబిడ్డల్ని ఒడిలోనుంచుకొని పాలిస్తూన్నప్పుడు, భవిష్యత్తులో ఆ బిడ్డలు యెంతబాధ పడవలసివుంటుందో యీ సమాజ నియమాలు వాళ్ళనెంతగా పీడిస్తాయో యోచించడంలేదా? మీ మీ తల్లి తండ్రులు యెల్లాంటి బాధలు పడ్డారో మీభర్తలు, సోదరులూ యెల్లాంటి కష్టాలనుభవించేరో మీజీవితాలు యెల్లాగ తుచ్ఛంగా వుంటూన్నాయో తెలియటంలేదూ? మీచెల్లెళ్ళు: తమ్ముళ్లూ, కూతులూ, కొడుకులూ. ముందుముందుకూడా కట్టగుడ్డా, వుండనిల్లూ, తినతిండీ లేక నిరంతర కష్టాలలో చివికిపోయి యెన్నిబాధలుపడాలో తెలియడంలేదా? మీవెనుకటి వాళ్ళందరూ యెట్లా కృశించి రాలిపోయేరో అట్లే మీముందు సంతతుల వాళ్ళుకూడా బాధలతో నశించిపోవాలని మీరు కోరుతారా? వాళ్ళుకూడా "రేపటి మాటేమిట్రా?" అనే ఆలోచనతో అవసిపోతూండాలనే మీ యిచ్ఛా? కాస్త కాలక్షేపం చేయాలంటే కల్లుదుకాణం తప్ప వాళ్ళకేవీ వుండకూడదనే మీఆశయమూ? సామ్రాజ్యవాద ప్రభుత్వ దుష్టయాలకీ పెట్టుబడిదార్ల ఆశలకీ, మీరంతా బలియైపోవలసిందే? మీరెక్కలకష్టం వల్ల వుత్పత్తియైన వస్తువులవల్ల లాభాలుగడించి సుఖాన్ని, ఆనందాన్ని అనుభవిస్తూన్న ఆసోమరిపోతుల దయా ధర్మ భిక్షలపై మీభర్తలూ, పుత్రులూ, కుటుంబాలూ, ఆధారపడివుండవలసిందేనా? రాజకీయాధికారంలోను, మతంపేరిట జరిగే దురాచారాలవల్లా, మూఢత్వాల్ని అజ్ఞానాంధ

కారంలో వుంచడంచేతా మీలోని మానుషాన్ని తరతరాలనుంచీ అణిచి పెట్టివుంచేరు. మిమ్మల్ని పీడిస్తూన్న యీదోపిడీవిధానాన్ని కాదనడానికి మీలోని శక్తినంతనీ కేంద్రీకరించుకోండి. మీభర్తలు పౌరుషహీనులై, కర్తవ్యతామూఢులై యీ బానిసత్వాన్నే తలొగ్గి భరిస్తూన్నప్పుడు మీ రక్తం వుడుకెత్తడం లేదా? కర్తవ్యపథాన్ననుసరించిన వెనుకటి వీర మాతలే మీ కాదర్శం! లెండు; మనల్ని ఇక్కడే నరకబాధలన్నీ అనుభ వింపచేస్తూన్న యీ సమాజవిధానాన్ని నాశనంచేయడానికి లేచి రండి!

మన కర్తవ్యం యేమిటి?

ఓ యువకుల్లారా! యువతుల్లారా! కర్షకుల్లారా! కార్మికులారా! సిపాయిలారా! కూలీలారా! మీ హక్కుల్ని గుర్తించండి. మీస్నేహి తులతో గలిసి ఆ సామాజిక విప్లవం కోసం, మూఢవిశ్వాసాల్ని నాశన మొనరిస్తూ నూతనమూ, విశాలమూ అయిన జీవితవిధానాన్ని చూపించే విప్లవంకోసం, ప్రయత్నించండి: మానవుల్లో నిజమైన స్వాతంత్ర్యం, సమానత్వం, సోదరత్వం, పెంపొందింపచేసే అమహోన్నతాదర్శపూర్వ కమైన విప్లవాన్నికై యెదురుచూడండి! మీ మీ కష్టానికి తగిన ఫలితము అప్పుడే కలుగుతుంది. మీయందు విశాలభావం, మానవత్వం. అప్పుడే కలుగుతాయి. మీ భౌతికవాంఛలు అప్పుడే తీరుతాయి. అట్టి నిర్మాణకర విప్లవాన్ని సృష్టించండి.

మాకేమీ సాధనాలు లేవు; ఐకమత్యం లేదు; జనస్తోమతు లేదు; అంటారేమో. మీ నిర్మాణశక్తియే. మీ రెక్కలకష్టమే, మీకాయుధం. మీకోరికలే మీలో ఐకమత్యం కలుగచేస్తాయి. ఇంక సంఖ్యవిషయం చెప్పాలా? ఈ అత్యాచారాల్ని సహిస్తూన్న జనసంఖ్యని లెక్కపెట్టండి. సంవత్సరం పొడుగునా రెక్కలు ముక్కలుచేసుకుని అన్నివంటలూ పండించి భూస్వాములకీ, జమీందార్లకీ, ప్రభుత్వానికి, షావుకార్లకీ యిచ్చేస్తూ పస్తుపడివుంటూన్న వ్యవసాయకులం మనంకోట్లకొద్దీవున్నాం! మాయితోటీ, బట్టతోటీ రోజుకి పదిగంటలు రెక్కలు విరుచుకుని రక

రకాల బట్టలు నేసియిస్తూ చింకిరిగుడ్డలు కట్టుకుని చలికీ, గాలికీ బలియౌతూన్నదిక్కు-మాలిన వాళ్ళం మనం. చేనేతకార్మికులం యెంతమంది వున్నాము! గనుల్లో పనిచేసి మనప్రాణాలుకూడా అర్పించినా, మన కుటుంబాలు మట్టుకు గంజికిగతిలేకుండానే వుంటూన్నాయి; కాని కంపెనీ వాటాదార్లంతా సరికొత్త "రాల్సు-రాయిస్" కార్లలో షికార్లు కొడుతూనే వున్నారు. మిల్లుగంట కొట్టడంతోనే యిండ్లకుపోయే పారిశ్రామికకూలీలని, పెద్దపెద్దపట్టణాల్లో వీధులన్నిటినీ నింపుకొంటూపోతూన్న మనల్ని యెరగరూ వాళ్ళు!

చక్కనిభవనాల్లో పంకాలక్రింద కూర్చుని మిలమిలలాడేదుస్తుల్లో బాగాబలిసి ఎండకన్నెరుగక పోవడంవల్ల ఎర్రగావున్న శరీరాలతోవున్న వాళ్లు ఒక్క కలంపోటుతో మనల్ని లక్షలకొద్దీమందిని దారుణయుద్ధాలకి పంపుతారు. ఈదుర్మార్గులికి మనసంగతి తెలియదూ? ఆ యుద్ధాల్లో మనం యెవరిప్రాణాలు తీస్తూన్నాము? ఎవరికోసం మన ప్రాణాల్ని అర్పిస్తూన్నాము? ఆలోచించండి. ఒక్కసారి కళ్ళు తెరవండి. మీ బలంతో మిమ్మల్నే నాశనం చేయిస్తూన్న యీసామ్రాజ్యకాంక్షుల పెట్టుబడిదారుల బలం యిప్పుడే మీకు తెలిసిపోతుంది! మీరు సగర్వంగా నిలబడ్డారా వాళ్ళు తెల్లతెలపోతూ నాలిక్కొరుక్కోవలసిందే! అట్లాంటి మీరు లక్షలకొలదీవున్నారు.

నిత్యం అవమానింపబడుతూ తిరస్కరింపబడే మన సంఖ్యకి హద్దేమిటి? మనం మేలుకొన్నామా, ఉప్పెనలా అన్నిటినీ ముంచివేస్తాము!

మనం యెప్పుడు ఆత్మవిశ్వాసంతో స్వాతంత్ర్య స్థాపనకై ముందుకి వురుకుతామో అప్పుడే యీ పరాన్నభుక్కులా పరభాగ్యోపజీవులూ, తొలగింపబడతారు. యువకుడా! నీవింకా సందేహిస్తూన్నావా?

అవంతీ ప్రెస్ - రాజమండ్రి, (ఇ-జి 75, 21-12-45, కాపీలు 500.)